

สถานการณ์การเมืองในเมียนมาในบริบทรัฐสภาระหว่างประเทศ

หมายเหตุ. ภาพพลเอกอาวุโส มิน อ่อง ไหล่ ผู้บัญชาการทหารสูงสุด. จาก the Momentum, ๒๕๖๕, (<https://themomentum.co/report-1-year-myanmar-military-coup/>)

เป็นเวลากว่า ๑ ปี แล้วที่ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในเมียนมาถูกนำมาหารือเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาภายหลังการรัฐประหารที่พลเอกอาวุโส มิน อ่อง ไหล่ ผู้บัญชาการทหารสูงสุด เข้ายึดอำนาจการปกครอง โดยเมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ นางออง ซาน ซู จี ที่ปรึกษาแห่งรัฐ (State Counsellor) และผู้นำพรรคสันนิบาตแห่งชาติเพื่อประชาธิปไตย (National League for Democracy - NLD) ประธานาธิบดี อูวินมยีน และผู้นำระดับสูงในพรรค NLD อีกหลายคนถูกควบคุมตัว โดยกองทัพมีข้ออ้างในการทำรัฐประหารว่าพบหลักฐานการทุจริตการเลือกตั้งของพรรค NLD ของนางออง ซานซูจี ซึ่งได้รับชัยชนะอย่างท่วมท้นเมื่อเดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๓ โดยได้ที่นั่งในสภาประชาชน หรือสภาล่าง ๑๙๖ ที่นั่ง ที่นั่งในสภาชนชาติหรือสภาสูง ๙๕ ที่นั่ง รวมสองสภาได้ ๒๙๑ ที่นั่ง ขณะที่พรรคสหภาพเพื่อความสามัคคีและการพัฒนา (Union Solidarity and Development Party – USDP) ซึ่งเป็นพรรคของทหารและเป็นรัฐบาลเดิม ได้ที่นั่งในสภาล่าง ๒๓ ที่นั่ง และที่นั่งในสภาสูง ๑๐ ที่นั่ง รวมสองสภาได้ ๓๓ ที่นั่ง นอกจากนี้ กองทั่วยังอ้างว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งเมียนมา (กกต.) ช่วยทุจริตโดยการปลอมบัญชีรายชื่อผู้ใช้สิทธิประมาณ ๘.๖ ล้านรายชื่อจากผู้มีสิทธิเลือกตั้งกว่า ๓๗ ล้านคน จึงต้องการให้การเลือกตั้งครั้งล่าสุดเป็นโมฆะ แต่การรัฐประหารในครั้งนี้ประชาชนได้ออกมารวมตัวกันเพื่อแสดงพลังต่อต้าน มีการแสดงออกทางสัญลักษณ์ด้วยการตีถ้วยชาเพื่อขับไล่สิ่งชั่วร้าย บุคลากรทางการแพทย์ ครู

อาจารย์ ข้าราชการและประชาชนในอีกหลากหลายอาชีพนัดหยุดงานประท้วง ซึ่งกองทัพเลือกที่จะตอบโต้ประชาชนด้วยความรุนแรงและปิดกั้นการแสดงออกทางการเมือง ตัดช่องทางการสื่อสาร จับกุม นักข่าว และสลายการชุมนุมด้วยกำลังทหาร จากสถิติเมื่อวันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๖๕ มีประชาชน เสียชีวิตจากการปราบปรามของกองทัพจำนวน ๑,๔๙๐ คน มีผู้ถูกจับกุม ๘,๗๖๒ คน และมีผู้ถูกศาล พิพากษาให้ประหารชีวิตจำนวน ๔๓ คน (ลลิตา หาญวงษ์, ๒๕๖๕) การปราบปรามอย่างหนักผลักดัน ให้ผู้ชุมนุมบางส่วนหนีออกจากเมืองและไปเข้าร่วมกับกองกำลังต่าง ๆ แล้วเกิดเป็นกองกำลังพิทักษ์ ประชาชน (People's Defense Force - PDF) และกลุ่มพันธมิตรระหว่าง PDF กับกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ ยกระดับให้กลายเป็นสงครามระหว่างรัฐบาลทหารและกลุ่มต่อต้าน ส่งผลให้ประชาชนจำนวนมากต้อง อพยพหนีภัยสงครามจากการปะทะที่ทวีความรุนแรงมากขึ้น ซึ่งซ้ำเติมปัญหาการระบาดของโรคติดเชื้อ ไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ที่ยังไม่สามารถควบคุมได้ รวมทั้งปัญหาเศรษฐกิจที่ต่อเนื่องมาจากการรัฐประหาร และปัญหาสาธารณสุข

เหตุการณ์ความรุนแรงในเมียนมาได้ส่งผลกระทบต่อท่าทีของประชาคมโลกต่อความสัมพันธ์กับ เมียนมา รวมถึงประเทศไทยก็ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ดังกล่าวเช่นเดียวกันเนื่องจากเป็น ประเทศที่มีพรมแดนติดต่อกับเมียนมายาวที่สุด โดยเอกสารฉบับนี้นำเสนอสถานการณ์ทางการเมืองของ เมียนมาและการก่อรัฐประหารในเมียนมาเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ โดยมุ่งเน้นนำเสนอประเด็น ต่าง ๆ ได้แก่ ๑) บทบาทและท่าทีขององค์การรัฐสภาระหว่างประเทศที่สำคัญต่อสถานการณ์ในเมียนมา ๒) บทบาทและท่าทีขององค์การระหว่างประเทศที่สำคัญต่อสถานการณ์ในเมียนมา ๓) ท่าทีของรัฐสภาไทย ต่อสถานการณ์ในเมียนมาภายใต้กรอบขององค์การรัฐสภาระหว่างประเทศ ๔) ผลกระทบต่อประเทศไทย และ ๕) ท่าทีของรัฐบาลไทย

๑. บทบาทและท่าทีขององค์การรัฐสภาระหว่างประเทศที่สำคัญต่อสถานการณ์ในเมียนมา

การรัฐประหารและสถานการณ์ความรุนแรงทางการเมืองในเมียนมาได้ส่งผลกระทบต่อ พัฒนาการประชาธิปไตยของเมียนมา และประชาคมโลกต่างแสดงท่าทีต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ กับเมียนมา โดยในที่นี้ขอนำเสนอท่าทีขององค์การรัฐสภาระหว่างประเทศต่อประเด็นสถานการณ์ใน เมียนมา ดังนี้

สหภาพรัฐสภา (IPU)

นับแต่การเกิดรัฐประหารในวันเปิดประชุมรัฐสภาเมียนมา เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ สหภาพรัฐสภามีท่าทีที่ชัดเจนและการดำเนินการที่เป็นรูปธรรมต่อกรณีสถานการณ์การเมืองในเมียนมา โดยตลอด สรุปได้ดังนี้

๑. สหภาพรัฐสภาได้ออกแถลงการณ์ประณามการกระทำรัฐประหาร พร้อมเรียกร้องให้ กองทัพเมียนมาปล่อยตัวสมาชิกรัฐสภาและประชาชนที่ถูกกักขังโดยทันทีและเคารพระบอบ ประชาธิปไตยในเมียนมา ซึ่งสหภาพรัฐสภาได้ร่วมกับรัฐสภาเมียนมาส่งเสริมและสนับสนุนมาอย่าง

ต่อเนื่องนับแต่ปี ๒๕๕๕ เมื่อมีการรับเมียนมาเข้าเป็นสมาชิกสหภาพรัฐสภา (IPU, 2021) นอกจากนี้ ประธานสหภาพรัฐสภาและเลขาธิการสหภาพรัฐสภาได้พบหารือผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์กับผู้นำ คณะกรรมการตัวแทนสมัชชาแห่งสหภาพ (Committee Representing the Pyidaungsu Hluttaw: CRPH) หรือรัฐสภาเมียนมาที่มาจาก การเลือกตั้งเมื่อเดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๓ เพื่อแสดงความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันกับผู้แทนที่ได้รับเลือกตั้งจากประชาชนเมียนมาด้วย

๒. ในห้วงการประชุมสมัชชาสหภาพรัฐสภา ครั้งที่ ๑๔๒ ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ที่ประชุม คณะกรรมการบริหารสหภาพรัฐสภา เมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๔ มีมติไม่ระงับสมาชิกภาพของ เมียนมา และเชิญให้ CRPH เข้าร่วมการประชุมสมัชชาสหภาพรัฐสภา ครั้งที่ ๑๔๒ ในฐานะ ผู้สังเกตการณ์ (IPU, 2021: 17) แม้จะมีข้อทักท้วงจากคณะผู้แทนถาวรเมียนมาประจำนครเจนีวา ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๔ คณะมนตรีบริหารสหภาพรัฐสภามีมติรับรองรายงานข้อเสนอ ของคณะกรรมการสหภาพรัฐสภาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของสมาชิกรัฐสภาที่เรียกร้องให้รัฐบาลทหาร เมียนมาปลดปล่อยสมาชิกรัฐสภาเมียนมาที่ถูกกักขัง จำนวน ๕๐ คน และเคารพเจตจำนงของประชาชน นอกจากนี้ ในการประชุมสมัชชาสหภาพรัฐสภา ครั้งที่ ๑๔๒ เมื่อวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๔ สหภาพ รัฐสภาได้ฉายวิดีโอทัศน์ของนายออง จี ยุ้น (U Aung Kyi Nyunt) ประธาน CRPH ด้วย (IPU, 2021)

๓. เลขาธิการสหภาพรัฐสภาได้มีหนังสือเวียน ลงวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๖๔ กล่าวถึง สถานการณ์สิทธิมนุษยชนของสมาชิกรัฐสภาในประเทศเมียนมา โดยอ้างรายงานข้อคิดเห็นของ คณะกรรมการสหภาพรัฐสภาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของสมาชิกรัฐสภาฉบับล่าสุดเมื่อเดือนพฤษภาคม ๒๕๖๔ ซึ่งเกี่ยวข้องกับสมาชิกรัฐสภาเมียนมา จำนวน ๕๐ คน แบ่งเป็นชาย ๔๔ คน และหญิง ๖ คน และยังคงพบรายงานการทารุณกรรมอย่างร้ายแรง โดยเฉพาะในช่วงสถานการณ์โควิด-๑๙ ที่สร้างความลำบากให้แก่ประเทศ และการจองจำสมาชิกรัฐสภา ๓๐ คน โดยไม่ทราบแน่ชัดถึงชะตากรรมของ บุคคลเหล่านี้ (IPU, 2021) โดยขอความร่วมมือรัฐสภาสมาชิกร่วมสนับสนุนให้ปกป้องคุ้มครองสิทธิ มนุษยชนของสมาชิกรัฐสภาเมียนมา

๔. ในการประชุมประธานรัฐสภาโลก ครั้งที่ ๕ ณ กรุงเวียนนา สาธารณรัฐออสเตรีย เมื่อ เดือนกันยายน ๒๕๖๔ ประธานสหภาพรัฐสภาได้เรียกร้องให้ประชาคมรัฐสภาระหว่างประเทศร่วมกัน ตอบสนองต่อวิกฤตประชาธิปไตยในเมียนมาครั้งนี้ (IPU, 2021) นอกจากนี้ ในการเสวนาผ่านสื่อ อิเล็กทรอนิกส์เนื่องในโอกาสวันประชาธิปไตยสากล ประจำปี ๒๕๖๔ สหภาพรัฐสภาได้ฉายวิดีโอทัศน์ของ นายออง จี ยุ้น ประธาน CRPH ในฐานะแขกรับเชิญพิเศษด้วย โดยนายออง จี ยุ้น เรียกร้องให้ ประชาคมระหว่างประเทศช่วยเหลือและสนับสนุนให้เมียนมากลับคืนสู่ระบอบประชาธิปไตยและระบบ รัฐสภาได้โดยเร็ว เนื่องจากมีประชาชนจำนวนมากเสียชีวิตและได้รับผลกระทบอย่างหนักหลังการยึด อำนาจของกองทัพเมียนมา (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๖๔)

๕. ในการประชุมสมัชชาสหภาพรัฐสภา ครั้งที่ ๑๔๓ ณ กรุงมาดริด ราชอาณาจักรสเปน เมื่อเดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๔ คณะมนตรีบริหารสหภาพรัฐสภามีมติรับรองข้อเสนอแนะของ คณะ กรรมการบริหารสหภาพรัฐสภาที่เสนอให้รับรอง CRPH เป็นคู่เจรจาที่ชอบธรรมของรัฐสภาเมียนมาใน

สหภาพรัฐสภาและติดตามสถานการณ์ในเมียนมาอย่างใกล้ชิดพร้อมแสวงหากลไกการเจรจาทางการเมืองต่อไป (IPU, 2021: 15) และมีมติรับรองรายงานข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนของสหภาพรัฐสภาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของสมาชิกรัฐสภาต่อกรณีสถานการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชนของสมาชิกรัฐสภาจำนวน ๕๕ คน และรับทราบถึงสถานการณ์การลี้ภัยและหลบซ่อนของสมาชิกรัฐสภาเมียนมาบางส่วนด้วย

๖. ในห้วงการประชุมสมัชชาสหภาพรัฐสภา ครั้งที่ ๑๔๔ ณ จังหวัดบาหลี สาธารณรัฐอินโดนีเซีย ระหว่างวันที่ ๒๐-๒๔ มีนาคม ๒๕๖๕ คณะมนตรีบริหารสหภาพรัฐสภายังคงมีมติรับรองสถานะของ CRPH เป็นคู่เจรจา (Interlocutor) ที่ชอบธรรมของรัฐสภาเมียนมาในสหภาพรัฐสภาและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของ CRPH ในกิจกรรมของสหภาพรัฐสภาในฐานะผู้สังเกตการณ์ที่ไม่มีสิทธิออกเสียงลงคะแนน (IPU, 2022: 17)

กล่าวโดยสรุป สหภาพรัฐสภาไม่ยอมรับสถานะรัฐบาลทหารของเมียนมา แต่มิได้ระงับสมาชิกภาพของรัฐสภาเมียนมาในสหภาพรัฐสภาซึ่งเป็นการดำเนินการตามแนวปฏิบัติเดิมเมื่อมีรัฐประหารเกิดขึ้นในประเทศสมาชิก โดยสหภาพรัฐสภาได้รับรอง CRPH เป็นคู่เจรจาที่ชอบธรรมของรัฐสภาเมียนมาในสหภาพรัฐสภา และสนับสนุนให้เข้าร่วมการประชุมและกิจกรรมที่สหภาพรัฐสภาจัดขึ้นในฐานะผู้สังเกตการณ์อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อแสดงความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของรัฐสภา (Parliamentary solidarity) กับ CRPH และร่วมยืนหยัดในหลักการประชาธิปไตยและการปกป้องสิทธิมนุษยชน อีกทั้งยังได้ติดตามความเคลื่อนไหวของสถานการณ์การเมืองในเมียนมาโดยตลอด เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการแสวงหาทางออกด้วยสันติวิธีผ่านช่องทางการทูตรัฐสภาต่อไป

สมัชชารัฐสภาอาเซียน (ASEAN Inter-Parliamentary Assembly - AIPA)

ภายหลังกองทัพเมียนมาเข้ายึดอำนาจรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งรวมถึงจัดตั้งรัฐบาลใหม่ที่มาจากการแต่งตั้งของกองทัพ ทำให้เกิดสถานการณ์การประท้วงจากประชาชนที่สนับสนุนรัฐบาลเมียนมาที่มาจากการเลือกตั้ง และนำมาสู่การปราบปรามที่นำไปสู่ความรุนแรงและการสูญเสียชีวิตของประชาชนเมียนมา ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวดำเนินการมาถึงปัจจุบัน ซึ่งองค์การระหว่างประเทศต่าง ๆ ทั้งสหประชาชาติ สหภาพยุโรป ได้ออกแถลงการณ์ประณามการกระทำดังกล่าวของกองทัพเมียนมา ทั้งนี้ อาเซียนในฐานะองค์การระหว่างประเทศระดับภูมิภาคของฝ่ายบริหารได้มีแถลงการณ์ต่อสถานการณ์ในเมียนมาเมื่อช่วงต้นเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ โดยสาระสำคัญขอให้ยุติการใช้ความรุนแรงและใช้ช่องทางการเจรจาในการยุติปัญหาทางการเมืองภายในเมียนมา (Association of Southeast Asian Nations, 2021) และต่อมาในช่วงเดือนเมษายน ๒๕๖๔ ได้มีฉันทามติ ๕ ข้อที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ในเมียนมา โดยมีสาระสำคัญที่เพิ่มเติมจากแถลงการณ์เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ คือ ให้มีผู้แทนพิเศษของประธานอาเซียนเดินทางไปเมียนมาเพื่อพบกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องและทำหน้าที่อำนวยความสะดวกในกระบวนการเจรจาเพื่อให้เกิดทางออกอย่างสันติ (Association of Southeast Asian Nations, 2021) อย่างไรก็ตาม รัฐบาลทหารเมียนมาปฏิเสธการเดินทางของผู้แทนพิเศษ ส่งผลให้อาเซียนเชิญผู้แทนที่ไม่ได้มาจากฝ่ายการเมืองเมียนมาเข้าร่วมการประชุมสุดยอดอาเซียนผ่านระบบ

ออนไลน์ ครั้งที่ ๓๘ และ ๓๙ ระหว่างวันที่ ๒๖-๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๔ แทนผู้แทนจากรัฐบาลแห่งชาติเมียนมา (รัฐบาลทหารเมียนมา) และรัฐบาลแห่งชาติเมียนมาก็ไม่ได้ส่งผู้แทนเข้าร่วมการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ ๔๐ ในเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ อย่างไรก็ตาม อาเซียนได้มีแถลงการณ์ต่อเรื่องนี้อีกครั้งในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ โดยยืนยันความมุ่งหมายที่จะทำตามฉันทามติ ๕ ข้อ รวมถึงแต่งตั้งนายปรัก สุคน รัฐมนตรีต่างประเทศกัมพูชาในฐานะทูตพิเศษอาเซียน (Association of Southeast Asian Nations, 2022) โดยในช่วงเดือนมีนาคม ๒๕๖๕ นายปรัก สุคน ได้มีการเข้าพบกับพลเอกอาวุโส มิน อ่อง ไหล่ ผู้นำรัฐบาลทหารเมียนมา โดยมีเป้าหมายยุติความขัดแย้งในเมียนมา

ในส่วนของสมัชชารัฐสภาอาเซียน หรือ AIPA (ASEAN Inter-Parliamentary Assembly: AIPA) ในฐานะองค์การระหว่างประเทศระดับภูมิภาคของฝ่ายนิติบัญญัติในอาเซียน ช่วงปลายเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ ประธาน AIPA ได้ออกแถลงการณ์ต่อสถานการณ์ข้างต้นเมื่อปลายเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ เพื่อสนับสนุนท่าทีของอาเซียนต่อสถานการณ์ในเมียนมา โดยคาดหวังให้รัฐบาลทหารเมียนมาหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นผ่านการเจรจาหรืออย่างสันติ (AIPA, 2021) ทั้งนี้ ในช่วงการประชุมใหญ่สมัชชารัฐสภาอาเซียน ครั้งที่ ๔๒ ช่วงปลายเดือนสิงหาคม ๒๕๖๔ ซึ่งเป็นการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยมีบรูไนดารุสซาลามเป็นเจ้าภาพการประชุมในการประชุมคณะกรรมการด้านการเมือง ที่ประชุมได้มีการพิจารณาร่างข้อมติว่าด้วยการสนับสนุนของรัฐสภาต่อสถานการณ์ในเมียนมา (Draft Resolution on Parliamentary Support on the Situation in Myanmar) เสนอ โดยสาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาระสำคัญร่างข้อมติฯ ได้สะท้อนถึงความกังวลต่อสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในเมียนมา ที่ส่งผลให้เกิดความสูญเสียต่อชีวิต ปัญหาด้านมนุษยธรรม และการละเมิดพื้นฐานของประชาชนเมียนมา รัฐสภาอินโดนีเซียเรียกร้องผ่านข้อมติ โดยประณามการกระทำดังกล่าวของคณะรัฐประหารและเรียกร้องให้รัฐสภาประเทศสมาชิกอาเซียนเร่งรัดรัฐบาลของตนให้ดำเนินการตามแนวทางตามฉันทามติ ๕ ข้อ (Five Point Consensus) ของอาเซียน ได้แก่

๑. การยุติความรุนแรงและการเรียกร้องให้ทุกฝ่ายใช้ความยับยั้งชั่งใจ
๒. การหาหรืออย่างสร้างสรรค์ระหว่างทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อประโยชน์ของประชาชนชาวเมียนมา
๓. ผู้แทนพิเศษ (Special Envoy) ของประธานอาเซียนจะช่วยอำนวยความสะดวกกระบวนการหารือโดยการสนับสนุนของเลขาธิการอาเซียน
๔. อาเซียนจะให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมผ่าน AHA Centre ศูนย์ประสานงานอาเซียนเพื่อความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการจัดการภัยพิบัติ (ASEAN Coordinating Centre for Humanitarian Assistance on disaster management: AHA Centre) และ
๕. ผู้แทนพิเศษและคณะจะเดินทางไปเมียนมาเพื่อพบกับฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้ ที่ประชุมฯ ได้มีการหาหรืออย่างกว้างขวางต่อร่างข้อมติดังกล่าว อย่างไรก็ตาม ที่ประชุมฯ ได้แสดงความห่วงกังวลต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นและมีความเห็นร่วมกันว่าทุกฝ่ายควรใช้แนวทางแก้ปัญหาโดยสันติเพื่อประโยชน์ของประชาชนเมียนมา รวมไปถึงสนับสนุนการดำเนินการตาม

ฉันทามติ ๕ ข้อที่เป็นผลจากการประชุมผู้นำอาเซียนอย่างทันที ทั้งนี้ ที่ประชุมฯ ยังแสดงความยินดีที่อาเซียนได้แต่งตั้งผู้แทนพิเศษของประธานอาเซียน ซึ่งจะทำหน้าที่อำนวยความสะดวกในการเป็นสื่อกลางของกระบวนการหารือของฝ่ายต่าง ๆ และเรียกร้องให้มีการช่วยเหลือทางมนุษยธรรมแก่เมียนมาผ่านศูนย์ประสานงานการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมของอาเซียน

การประชุมประจำปีรัฐสภาภาคพื้นเอเชียและแปซิฟิก (Asia Pacific Parliamentary Forum - APPF)

การประชุมประจำปีรัฐสภาภาคพื้นเอเชียและแปซิฟิก (Asia Pacific Parliamentary Forum - APPF) เป็นองค์การการประชุมของสมาชิกรัฐสภาในภาคพื้นเอเชียและแปซิฟิก มีวัตถุประสงค์ให้สมาชิกรัฐสภาได้หารือร่วมกันในประเด็นปัญหาต่าง ๆ ของภูมิภาคในยุคหลังสงครามเย็น ทั้งที่เป็นผลจากการเติบโตและการรวมตัวทางเศรษฐกิจทั้งภายในและภายนอกภูมิภาค ตลอดจนส่งเสริมระบอบประชาธิปไตย สิทธิเสรีภาพของพลเมืองและสันติภาพภายในภูมิภาค ปัจจุบัน APPF มีประเทศสมาชิก ๒๘ ประเทศ จากอนุภูมิภาคต่าง ๆ ในเอเชียและแปซิฟิก ทั้งนี้ เมียนมาไม่ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิก APPF

ในอดีตประเด็นปัญหาด้านสิทธิมนุษยชนและประชาธิปไตยในเมียนมาถูกกล่าวถึงในเวทีการประชุม APPF เรื่อยมา แต่น้อยครั้งที่จะมีการรับรองข้อมติในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับประเด็นดังกล่าว ทั้งนี้ โดยทั่วไปจะเป็นการหารือระหว่างการประชุมวาระต่าง ๆ โดยสถานการณ์ในเมียนมาได้ถูกกล่าวถึงครั้งแรกในที่ประชุมเต็มคณะวาระที่ ๔ ด้านกิจการของ APPF ในการประชุม APPF ครั้งที่ ๖ ระหว่างวันที่ ๗-๑๐ มกราคม ๒๕๕๑ ณ กรุงโซล สาธารณรัฐเกาหลี หลังจากนั้นในการประชุม APPF ครั้งต่อมาได้มีการนำประเด็นดังกล่าวเข้าหารือในวาระด้านการเมืองและความมั่นคง แล้วจึงมีการนำเสนอร่างข้อมติที่เกี่ยวกับสถานการณ์ในเมียนมา อย่างไรก็ตาม จากการสืบค้นข้อมูลพบว่า ที่ประชุม APPF ได้มีการรับรองข้อมติที่เกี่ยวกับสถานการณ์ในเมียนมาในหัวข้อย่อยที่แตกต่างกันไป จำนวนทั้งสิ้น ๓ ข้อมติ ดังนี้

๑) การประชุม APPF ครั้งที่ ๑๖ ระหว่างวันที่ ๒๐-๒๔ มกราคม ๒๕๕๑ ณ เมืองโอ๊คแลนด์ ประเทศนิวซีแลนด์ ที่ประชุมได้รับรองข้อมติว่าด้วยสถานการณ์ในเมียนมา (Resolution on the Situation in Myanmar) เสนอโดย ญี่ปุ่น และนิวซีแลนด์

๒) การประชุม APPF ครั้งที่ ๑๙ ระหว่างวันที่ ๒๓-๒๗ มกราคม ๒๕๕๔ ณ กรุงฮูลานบาตอร์ มองโกเลีย ที่ประชุมได้รับรองข้อมติว่าด้วยประชาธิปไตยในเมียนมา (Resolution on Democracy in Myanmar) เสนอโดย แคนาดา และนิวซีแลนด์

๓) การประชุม APPF ครั้งที่ ๒๘ ระหว่างวันที่ ๑๓-๑๖ มกราคม ๒๕๖๓ ณ กรุงแคนเบอร์รา เครือรัฐออสเตรเลีย ที่ประชุมได้รับรองข้อมติว่าด้วยการแก้ไขปัญหาสถานการณ์ชาวโรฮิงจา (Resolution on Addressing the Humanitarian Plight of the Rohingya People) เสนอโดย อินโดนีเซียและมาเลเซีย

อย่างไรก็ดีจะเห็นได้ว่าที่ประชุมได้รับรองข้อมติสถานการณ์ในเมียนมาในประเด็นที่สอดคล้องกับเหตุการณ์ความรุนแรงและสถานการณ์โลกในขณะนั้น

ภายหลังจากที่เกิดเหตุการณ์กองทัพเมียนมาเข้ายึดอำนาจรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง APPF ได้มีการจัดประชุมไปเพียง ๑ ครั้ง เนื่องจากสถานการณ์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ซึ่งเป็นการประชุม APPF ครั้งที่ ๒๙ ระหว่างวันที่ ๑๓-๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๔ ณ กรุงโซล สาธารณรัฐเกาหลี ในรูปแบบการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ที่ประชุมได้รับรองข้อมติว่าด้วยความเป็นผู้นำของรัฐสภา เพื่อสันติภาพและความมั่นคงในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิกและที่อื่น ๆ (APPF29/RES/01) เสนอโดย สาธารณรัฐเกาหลี สาธารณรัฐอินโดนีเซีย และสหพันธรัฐรัสเซีย โดยข้อมติดังกล่าวมีการกล่าวถึง สถานการณ์ในเมียนมา ในส่วนของภาคปฏิบัติการ (operative clauses) ข้อที่ ๑๑ ว่า “สนับสนุนความพยายามของประเทศสมาชิกในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก รวมทั้งอาเซียน ในการสร้างความมั่นใจในการช่วยเหลือทางด้านมนุษยธรรม ส่งเสริมประชาธิปไตย และสิทธิมนุษยชนในเมียนมา” (Support member countries' efforts in the Asia-Pacific region, including through ASEAN, to ensure humanitarian assistance to the Myanmar and to promote democracy and human rights in Myanmar)

จากการประชุม APPF ครั้งล่าสุดจะเห็นได้ว่า ข้อมติดังกล่าวเป็นเอกสารผลลัพธ์จากการประชุมเพียงฉบับเดียวที่มีการกล่าวถึงสถานการณ์ในเมียนมา อย่างไรก็ตาม ประเทศสมาชิกยังคงมีความพยายามจะนำประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสิทธิมนุษยชนและประชาธิปไตยในเมียนมาเข้าหารือต่อที่ประชุมมาโดยตลอด โดยในช่วงห้าปีที่ผ่านมา แคนาดาเป็นประเทศที่แสดงบทบาทสำคัญในเวทีการประชุม APPF ในเรื่องการเสนอร่างข้อมติที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนในเมียนมาแต่ร่างข้อมติดังกล่าวไม่ได้รับการรับรอง จนกระทั่งในการประชุม APPF ครั้งที่ ๒๖ แคนาดาเสนอร่างข้อมติเรื่อง ยุติการละเมิดสิทธิมนุษยชนในรัฐยะไข่ของเมียนมา แต่ที่ประชุมคณะทำงานด้านการเมืองและความมั่นคงไม่สามารถหาข้อสรุปเกี่ยวกับเรื่องนี้ได้ ต่อมาในการประชุม APPF ครั้งที่ ๒๗ แคนาดาได้เสนอร่างข้อมติในหัวข้อที่คล้ายกันอีกครั้ง แต่ไม่ได้รับการรับรองเช่นเดิม ซึ่งในการประชุมครั้งที่ ๒๗ ที่ประชุมคณะกรรมการการยกร่างข้อมติและแถลงการณ์ร่วมได้มีมติให้นำร่างข้อมติที่แคนาดาเสนอไปพิจารณาในการประชุมครั้งถัดไป จนกระทั่งในการประชุม APPF ครั้งที่ ๒๘ ที่ประชุมได้รับรองร่างข้อมติว่าด้วยการแก้ไขปัญหาสถานการณ์ชาวโรฮิงจา (Resolution on Addressing the Humanitarian Plight of the Rohingya People) ซึ่งร่างข้อมติดังกล่าวเป็นร่างข้อมติที่แคนาดาได้เคยเสนอไว้ แต่ท้ายที่สุดของการพิจารณา แคนาดาได้ถอนตัว และอินโดนีเซียและมาเลเซียที่เข้าร่วมประชุมได้ปรับแก้ร่างข้อมติดังกล่าวและเสนอชื่อประเทศตนเองเป็นผู้สนับสนุนร่างข้อมติแทนแคนาดา

กล่าวโดยสรุป APPF เป็นเวทีที่ค่อนข้างสับสนวุ่นวายที่มีขั้นตอนการพิจารณาร่างข้อมติที่ต้องผ่านที่ประชุมรับรองหลายวาระ แม้ที่ประชุมคณะทำงานด้านต่าง ๆ อาจพิจารณารับรองแล้วแต่ยังต้องนำเข้าสู่ที่ประชุมคณะกรรมการการยกร่างข้อมติและแถลงการณ์ร่วมพิจารณารับรอง หลังจากนั้นจึงจะ

นำเข้าที่ประชุมเต็มคณะเพื่อรับรองเป็นลำดับสุดท้าย ทั้งนี้ ตามกระบวนการเหล่านี้จะต้องไม่มีประเทศใดคัดค้าน

นอกจากนี้ ผู้แทนรัฐสภาไทยได้เคยขอปรับแก้ไขถ้อยคำในร่างแถลงการณ์ร่วมในประเด็นที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนโดยใช้ถ้อยคำที่อ่อนลงและแสดงความคิดเห็นต่อที่ประชุมว่าการยกประเด็นหารือในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการของเมียนมาในประเด็นที่อ่อนไหวอาจจะเป็นการไม่สมควร เนื่องจากเป็นการพาดพิงประเทศที่สาม ซึ่งไม่ได้เข้าร่วมการประชุมด้วย เนื่องจากเมียนมาไม่ได้เป็นสมาชิก ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่าท่าทีของรัฐสภาไทยในการประชุม APPF ต่อประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ในเมียนมาเป็นไปในลักษณะประนีประนอม

สมัชชารัฐสภาเอเชีย (Asian Parliamentary Assembly - APA)

สมัชชารัฐสภาเอเชียเริ่มก่อตั้งขึ้นใน พ.ศ. ๒๕๔๒ (ค.ศ. ๑๙๙๙) จากการเป็นสมาคมนิติรัฐสภาเอเชียเพื่อสันติภาพ (Association of Asian Parliaments for Peace - AAPP) โดยมีเป้าหมายในการส่งเสริมสันติภาพ ปกป้องสิทธิมนุษยชนและเสริมสร้างประชาธิปไตยในภูมิภาคเอเชีย ต่อมาใน พ.ศ. ๒๕๔๙ (ค.ศ. ๒๐๐๖) ได้มีการขยายความร่วมมือและยกระดับองค์การเป็นสมัชชารัฐสภาเอเชีย (Asian Parliamentary Assembly - APA) เพื่อส่งเสริมกระบวนการด้านประชาธิปไตยและหลักธรรมาภิบาล ตลอดจนจิตวิญญาณที่จะสร้างสันติภาพและความร่วมมือของภูมิภาคเอเชียทั้งหมด โดยปัจจุบันมีประเทศสมาชิกจำนวน ๔๔ ประเทศ และประเทศผู้สังเกตการณ์จำนวน ๑๔ ประเทศ

รัฐสภาไทยเป็นหนึ่งในประเทศผู้ร่วมก่อตั้งสมาคมนิติรัฐสภาเอเชียเพื่อสันติภาพ (AAPP) ซึ่งมีส่วนเสริมสร้างและผลักดันให้สามารถปรับเปลี่ยนจากสมาคมนิติรัฐสภาเอเชียเพื่อสันติภาพ (AAPP) เป็นสมัชชารัฐสภาเอเชีย (APA) ได้เป็นผลสำเร็จ โดยที่ผ่านมารัฐสภาไทยได้ส่งผู้แทนเข้าร่วมการประชุมสมัชชาใหญ่ และการประชุมคณะกรรมการบริหารของ AAPP และ APA ตลอดจนรับเป็นเจ้าภาพจัดการประชุม AAPP ครั้งที่ ๖ ระหว่างวันที่ ๑๙-๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ ณ เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี และการประชุมคณะกรรมการว่าด้วยสังคมและวัฒนธรรมของสมัชชารัฐสภาเอเชีย (Standing Committee on Social and Cultural Affairs) ระหว่างวันที่ ๑๒-๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ ณ กรุงเทพมหานคร

สถานการณ์ในเมียนมาได้เริ่มส่งผลกระทบต่อการประชุมในกรอบสมัชชารัฐสภาเอเชียในช่วงหลายปีที่ผ่านมา โดยในการประชุมคณะกรรมการว่าด้วยสังคมและวัฒนธรรมของสมัชชารัฐสภาเอเชีย ณ กรุงทิมพู ราชอาณาจักรภูฏาน เมื่อเดือนกันยายน ๒๕๖๐ สหพันธรัฐรัสเซียได้เสนอร่างข้อมติฉบับใหม่ที่มีชื่อว่า “ร่างข้อมติว่าด้วย การให้ความช่วยเหลือทางด้านมนุษยธรรมต่อซีเรียและอิรักซึ่งมีแนวโน้มก่อให้เกิดหายนะทางด้านมนุษยธรรม” ต่อที่ประชุม และผู้แทนจากสาธารณรัฐตุรกีได้เสนอต่อที่ประชุมให้แก้ไขข้อมติเป็น “ร่างข้อมติว่าด้วยการให้ความช่วยเหลือทางด้านมนุษยธรรมต่อซีเรีย อิรัก เยเมน และเมียนมา ซึ่งมีแนวโน้มก่อให้เกิดหายนะทางด้านมนุษยธรรม” จึงทำให้เกิดการอภิปรายอย่างกว้างขวางในที่ประชุม โดยสมาชิกส่วนหนึ่งได้สอบถามต่อเลขานุการ APA ถึงสถานะการเป็นสมาชิกภาพในองค์การของเมียนมา อย่างไรก็ตาม ผู้แทนจากสาธารณรัฐตุรกียังคงยืนยันกรานที่จะให้ร่างข้อมติฉบับ

ดังกล่าวมีการระบุถึงการช่วยเหลือทางด้านมนุษยธรรมต่อเมียนมา โดยให้เหตุผลว่าถึงแม้เมียนมาจะไม่ได้มีสถานะเป็นสมาชิกภาพของ APA แต่ในบริบทการให้ความช่วยเหลือทางด้านมนุษยธรรม องค์การไม่ควรมีการเลือกปฏิบัติในฐานะที่เป็นเพื่อนมนุษย์ด้วยกันจึงทำให้ที่ประชุมต้องลงมติ โดยสมาชิกเกินกว่ากึ่งหนึ่งของที่ประชุมสนับสนุนข้อเสนอของผู้แทนจากสาธารณรัฐตุรกีและให้การรับรองร่างข้อมติใหม่ภายใต้ชื่อว่า “ร่างข้อมติ ว่าด้วยการให้ความช่วยเหลือทางด้านมนุษยธรรมต่อซีเรีย อิรัก เยเมน และเมียนมา ซึ่งมีแนวโน้มก่อให้เกิดหายนะทางด้านมนุษยธรรม”

ปัจจุบันร่างข้อมติฉบับดังกล่าวของ APA ได้พัฒนามาเป็น “ร่างข้อมติว่าด้วยการให้ความช่วยเหลือทางด้านมนุษยธรรมต่อซีเรีย อิรัก เยเมน กาซาและเมียนมา ซึ่งมีแนวโน้มก่อให้เกิดหายนะทางด้านมนุษยธรรม” โดยมีเจตนารมณ์ในการระลึกถึงมติคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติที่ ๒๑๓๙ และ ๒๑๖๕ โดยได้แสดงความกังวลถึงหายนะด้านมนุษยธรรมที่กำลังเกิดขึ้นในประเทศซีเรีย อิรัก เยเมน กาซาและเมียนมา และการจำกัดสิทธิที่ควรได้รับภายในประเทศของผู้พลัดถิ่นและผู้ลี้ภัยอพยพในประเทศเหล่านั้น รวมทั้งตระหนักว่าองค์การระหว่างประเทศ รวมถึงเหล่าประเทศสมาชิก APA และองค์กรพัฒนาเอกชน ควรให้การสนับสนุนการส่งมอบความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมแก่พลเรือนที่ติดอยู่ในภาวะวิกฤตด้านมนุษยธรรมทั่วโลก ที่ประชุมจึงเรียกร้องให้ประเทศสมาชิก APA ให้การสนับสนุนด้านมนุษยธรรมแก่พลเรือนชาวซีเรีย อิรัก เยเมน กาซาและเมียนมาอย่างทั่วถึงในทุกพื้นที่ ความขัดแย้งและตามแนวพรมแดนทั้งในระดับพหุภาคีและระดับทวิภาคีตามมติสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติที่ ๔๖/๑๘๒ พร้อมทั้งให้ความช่วยเหลือขั้นพื้นฐานแก่ผู้ที่ได้รับผลกระทบและผู้ลี้ภัยในประเทศอิรัก ซีเรีย เยเมน กาซาและเมียนมา รวมทั้งได้เน้นย้ำว่าการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมต่อซีเรีย อิรัก เยเมน กาซา และเมียนมา ควรดำเนินการภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายภายในของประเทศต่าง ๆ เหล่านี้ และประณามทุกความพยายามที่จะฝ่าฝืนกฎหมายเหล่านั้น นอกจากนี้ สมัชชาวิสามัญเอเชียยังเพิ่มข้อเรียกร้องให้รัฐสมาชิก APA ร่วมกันเฝ้าติดตามกระบวนการส่งกลับผู้ลี้ภัยที่ปลอดภัยเป็นไปโดยความสมัครใจ และปราศจากเงื่อนไข รวมถึงการส่งผู้พลัดถิ่นฐานภายในประเทศกลับคืนถิ่นด้วย เพื่อให้มั่นใจว่ากระบวนการดังกล่าวมีความปลอดภัยต่อผู้ลี้ภัยและเป็นไปอย่างยั่งยืน

จากข้อเรียกร้องดังกล่าวของ APA แม้ว่าประเทศไทยมิได้เป็นภาคีสมาชิกตามพันธกรณีระหว่างประเทศใดที่เกี่ยวข้องกับผู้ลี้ภัย แต่ประเทศไทยมีนโยบายในการจัดการกับประเด็นปัญหาดังกล่าว โดยเป็นไปตามหลักมนุษยธรรมและสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการรับผู้พลัดถิ่นจากเมียนมาในอดีต ดังที่ปรากฏเป็นที่ประจักษ์ในการเปิดค่ายพักรับผู้หนีภัยสงครามจากเมียนมาตามชายแดนของไทย นอกจากนี้ ที่ผ่านมประเทศไทยยังได้ให้ความช่วยเหลือทางด้านมนุษยธรรมผ่านการบริจาคเงินสำหรับการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประสบภัยจากสถานการณ์ในรัฐยะไข่ของเมียนมาอีกด้วย

๒. บทบาทและท่าทีขององค์การระหว่างประเทศที่สำคัญต่อสถานการณ์ในเมียนมา

องค์การระหว่างประเทศที่มีบทบาทสำคัญต่อภูมิภาคและโลก ได้แสดงท่าทีต่อสถานการณ์ในเมียนมา ดังนี้

สหประชาชาติ (The United Nations)

หลังจากกองทัพเมียนมารัฐประหารและประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินเป็นเวลา ๑ ปี ตั้งแต่วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติได้มีแถลงการณ์ต่อสื่อมวลชน เมื่อวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ (UN Security Council, 2021) สรุปสาระสำคัญ ดังนี้

- สมาชิกคณะมนตรีฯ แสดงความกังวลอย่างมากต่อการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินและการควบคุมผู้นำระดับสูงในรัฐบาล เช่น นางออง ซาน ซูจี ที่ปรึกษาแห่งรัฐ ประธานาธิบดี วิน มินต์ เป็นต้น และเรียกร้องให้ปล่อยตัวทุกคนทันที

- สมาชิกคณะมนตรีฯ เน้นย้ำความจำเป็นในการสนับสนุนการเปลี่ยนผ่านสู่ประชาธิปไตยในเมียนมาอย่างต่อเนื่อง เน้นย้ำความจำเป็นในการพิทักษ์สถาบันและกระบวนการตามระบอบประชาธิปไตย การไม่ใช้ความรุนแรง และการเคารพสิทธิมนุษยชน เสรีภาพขั้นพื้นฐานและหลักนิติรัฐ สมาชิกยังส่งเสริมให้มีการเจรจาและการไกล่เกลี่ยที่สอดคล้องกับเจตจำนงและผลประโยชน์ของประชาชนเมียนมา

- สมาชิกคณะมนตรีฯ แสดงความกังวลเกี่ยวกับการตั้งข้อจำกัดต่อภาคประชาสังคม นักข่าวและผู้ปฏิบัติงานสื่อ พร้อมทั้งเรียกร้องให้มีช่องทางที่ปลอดภัยและไม่ถูกปิดกั้นเพื่อส่งความช่วยเหลือทางมนุษยธรรมไปยังประชาชนที่ได้รับผลกระทบทุกคน รวมทั้งผ่านช่องทางการส่งความช่วยเหลือของสหประชาชาติที่กลับมาจัดตั้งอีกครั้ง

- สมาชิกคณะมนตรีฯ เน้นย้ำว่าสนับสนุนองค์การระดับภูมิภาค โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาเซียน และขอขอบคุณประธานอาเซียนที่ได้มีแถลงการณ์ลงวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ สมาชิกคณะมนตรีฯ ยังสนับสนุนผู้แทนพิเศษของเลขาธิการสหประชาชาติในประเด็นเมียนมาในฐานะตัวกลางในการระงับข้อพิพาท

- สมาชิกคณะมนตรีฯ เน้นย้ำความจำเป็นในการพิจารณาศึกษาต้นตอของวิกฤตในรัฐยะไข่ และการสร้างเงื่อนไขที่จำเป็นให้ผู้พลัดถิ่นได้กลับคืนสู่ภูมิภาคอย่างปลอดภัย ด้วยความสมัครใจ ยั่งยืน และมีเกียรติ

- สมาชิกคณะมนตรีฯ เน้นย้ำพันธกรณีต่ออำนาจอธิปไตย ความเป็นอิสระทางการเมือง บูรณภาพแห่งดินแดนและความเป็นหนึ่งเดียวกันของเมียนมา

หลังจากนั้น คณะมนตรีฯ ได้มีการประชุมเมื่อวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๔ เพื่อพิจารณาระเบียบวาระการประชุมเรื่องสถานการณ์ในเมียนมา (“The situation in Myanmar”) (UN Security Council, 2021) ซึ่งแถลงการณ์โดยประธานคณะมนตรีฯ ซึ่งเป็นผลจากการประชุมนั้น ระบุว่าที่ประชุม

ให้การรับรองแถลงการณ์ต่อสื่อมวลชนเมื่อวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ และมีเนื้อหาเช่นเดียวกับแถลงการณ์ต่อสื่อมวลชนฉบับดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการแสดงความกังวลต่อการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน การเรียกร้องให้ปล่อยทุกคนที่ถูกควบคุมตัวไว้โดยทันที การแสดงการสนับสนุนการเปลี่ยนผ่านสู่ประชาธิปไตยในเมียนมา การแสดงการสนับสนุนบทบาทในการแก้ไขข้อพิพาทของอาเซียนและผู้แทนพิเศษของเลขาธิการสหประชาชาติ การเรียกร้องให้มีช่องทางส่งความช่วยเหลือทางมนุษยธรรม การเคารพอำนาจอธิปไตย ความเป็นอิสระทางการเมือง บุรณภาพแห่งดินแดนและความเป็นหนึ่งเดียวกันของเมียนมา อย่างไรก็ตาม แถลงการณ์ภายหลังการประชุมมีรายละเอียด รวมไปถึงการระบุชื่อเรียกร้องที่มากกว่า ดังนี้

- คณะมนตรีฯ ประณามความรุนแรงต่อผู้ประท้วงอย่างสันติ รวมไปถึงความรุนแรงต่อสตรีเยาวชน และเด็ก แสดงความกังวลอย่างมากต่อการตั้งข้อจำกัดต่อบุคลากรทางการแพทย์ ภาคประชาสังคม สมาชิกสหภาพแรงงาน นักข่าวและผู้ปฏิบัติงานสื่อ และเรียกร้องให้ปล่อยทุกคนที่ถูกควบคุมตัวไว้โดยพลการในทันที คณะมนตรีฯ คงเรียกร้องให้กองทัพใช้ความยับยั้งชั่งใจสูงสุด และเน้นย้ำว่าคณะมนตรีฯ ติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิด

- ในส่วนของการกล่าวสนับสนุนบทบาทของอาเซียน แถลงการณ์กล่าวเพิ่มเติมว่าอาเซียนมีความพร้อมให้ความช่วยเหลือแก่เมียนมาในเชิงบวก สันติ และสร้างสรรค์ คณะมนตรีฯ ชื่นชมความพยายามอย่างต่อเนื่องของอาเซียนในการมีส่วนร่วมร่วมกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในเมียนมา คณะมนตรีฯ ยินดีกับการประชุมอย่างไม่เป็นทางการในระดับรัฐมนตรีอาเซียนในวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๖๔ และแถลงการณ์ต่าง ๆ โดยประธานอาเซียนเมื่อวันที่ ๒ มีนาคม และ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ ซึ่งกล่าวย้ำวัตถุประสงค์และหลักการของกฎบัตรอาเซียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักการของประชาธิปไตย การเคารพหลักนิติรัฐ ความมีธรรมาภิบาล การปกป้องสิทธิมนุษยชนและความเคารพเสรีภาพพื้นฐาน แถลงการณ์ของประธานอาเซียนยังเรียกร้องให้ทุกฝ่ายใช้ความยับยั้งชั่งใจสูงสุด และแสวงหาทางออกอย่างสันติผ่านการเจรจาที่สร้างสรรค์และการไกล่เกลี่ยที่ปฏิบัติได้จริงโดยมุ่งประโยชน์แก่ประชาชน

- ในส่วนของการกล่าวสนับสนุนบทบาทของผู้แทนพิเศษของเลขาธิการสหประชาชาติ แถลงการณ์กล่าวเพิ่มเติมว่าคณะมนตรีฯ สนับสนุนให้ผู้แทนพิเศษรักษาช่องทางการสื่อสารและคงความพยายามในการมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันกับทุกภาคที่เกี่ยวข้องในเมียนมา และเดินทางถึงเมียนมาให้เร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้

- ในการเรียกร้องให้มีการเข้าถึงความช่วยเหลือทางมนุษยธรรม คณะมนตรีฯ คงเน้นย้ำว่าสถานการณ์ปัจจุบันมีความเป็นไปได้ที่จะทำให้เกิดความท้าทายที่ดำเนินอยู่ในรัฐยะไข่และภูมิภาคอื่น ๆ เลวร้ายลง คณะมนตรีฯ ยังแสดงความกังวลว่าสถานการณ์ล่าสุดจะสร้างอุปสรรคเป็นพิเศษต่อการกลับคืนสู่ภูมิภาคเดียนของผู้นำพลัดถิ่นอย่างสมัครใจ ปลอดภัย และมีเกียรติ และยั่งยืน เป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งที่สิทธิของชนกลุ่มน้อยจะต้องได้รับการคุ้มครองอย่างเต็มที่

จากนั้น คณะมนตรีฯ มีการประชุมในระเบียบวาระเรื่อง “สถานการณ์ในเมียนมา” อีก ๓ ครั้ง ซึ่งล้วนเป็นการประชุมลับ ดังนี้

- การประชุมในวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๔ (UN Security Council, 2021)
- การประชุมในวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๔ (UN Security Council, 2021) และ
- การประชุมในวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ (UN Security Council, 2021)

ในระหว่างปี ๒๕๖๔ นอกเหนือจากแถลงการณ์ต่อสื่อมวลชนเมื่อวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ คณะมนตรีฯ ได้มีแถลงการณ์ต่อสื่อมวลชนเกี่ยวกับสถานการณ์ในเมียนมา อีก ๓ ครั้ง ดังนี้

- แถลงการณ์ต่อสื่อมวลชนในวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ ชื่อเรื่อง “Myanmar” มีประเด็นเพิ่มเติมคือการเรียกร้องให้มีการบริการวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (โควิด-๑๙) อย่างทั่วถึง เป็นธรรม ปลอดภัย ไม่ล่าช้า (UN Security Council SC/14697, 2021)

- แถลงการณ์ต่อสื่อมวลชนในวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๔ ชื่อเรื่อง “Myanmar” (UN Security Council SC/14723, 2021)

- แถลงการณ์ต่อสื่อมวลชนในวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๔ ชื่อเรื่อง “Situation on Myanmar” มีประเด็นเพิ่มเติมคือการประณามการรายงานว่าการสังหารประชาชนอย่างน้อย ๓๕ ราย ซึ่งเป็นเด็ก ๔ ราย และเจ้าหน้าที่ ๒ รายจากองค์กร Save the Children ในรัฐกะยาเมื่อวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๖๔ คณะมนตรีฯ เน้นย้ำถึงความจำเป็นในการประกันว่าจะมีการนำผู้กระทำผิดมาลงโทษ

ในปี ๒๕๖๕ คณะมนตรีฯ มีการประชุมเกี่ยวกับสถานการณ์ในเมียนมา จำนวน ๒ ครั้ง คือ ในวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๖๕ (UN Security Council, 2022) และวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๕ (UN Security Council, 2022) ซึ่งเป็นการประชุมลับทั้ง ๒ ครั้ง อย่างไรก็ตาม คณะมนตรีฯ ได้มีแถลงการณ์ต่อสื่อมวลชน เมื่อวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ เกี่ยวกับสถานการณ์ในเมียนมา ซึ่งนอกเหนือจากการเน้นย้ำสาระสำคัญและข้อเรียกร้องในแถลงการณ์ที่ผ่านมา มีประเด็นเพิ่มเติม (UN Security Council SC/14785, 2022) ดังนี้

- คณะมนตรีฯ แสดงความกังวลต่อความรุนแรงที่มีมากขึ้นและตระหนักกับสถานการณ์ที่มีผู้พลัดถิ่นจำนวนมาก นอกจากนี้ ยังประณามการโจมตีโครงสร้างพื้นฐาน เช่น สถานให้บริการทางการแพทย์และการศึกษา และเรียกร้องให้ยุติการกระทำรุนแรงทุกประเภทในทันทีเพื่อความปลอดภัยของพลเรือน

- คณะมนตรีฯ แสดงความกังวลต่อสถานการณ์ความต้องการความช่วยเหลือทางมนุษยธรรมที่เพิ่มสูงขึ้นในกลุ่มสตรี เด็ก และกลุ่มเปราะบางอื่นๆ ท่ามกลางสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-๑๙ เรียกร้องให้มีการเข้าถึงความช่วยเหลือทางมนุษยธรรมรวมถึงวัคซีนป้องกันโควิด-๑๙ และการรักษาความปลอดภัยอย่างเต็มที่แก่บุคลากรทางการแพทย์

- คณะมนตรีฯ สนับสนุนความพยายามทางการทูตระหว่างภาคีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยในการแก้ไขปัญหาที่ชาวโรฮิงจาต้องเผชิญ พร้อมทั้งเรียกร้องให้สิทธิของชนกลุ่มน้อยได้รับความคุ้มครองอย่างเต็มที่

สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of Southeast Asian Nations) หรืออาเซียน (ASEAN)

สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of Southeast Asian Nations) หรืออาเซียน (ASEAN) ในฐานะองค์การทางภูมิรัฐศาสตร์และเศรษฐกิจในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศสมาชิกทั้งหมด ๑๐ ประเทศ ถือเป็นเวทีประชาคมระหว่างประเทศที่อยู่ใกล้ชิดกับปัญหาสถานการณ์ในเมียนมามากที่สุด โดยเมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ ภายหลังจากการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินเพื่อก่อการรัฐประหารโดยกองทัพเมียนมาในวันเดียวกันนั้น อาเซียนได้เผยแพร่แถลงการณ์ประธานอาเซียน (บรูไนดารุสซาลามในฐานะประธานอาเซียนปี ๒๕๖๔) ต่อกรณีสถานการณ์ในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา (ASEAN, 2021a) โดยมีสาระสำคัญกล่าวถึงการติดตามสถานการณ์ในเมียนมาอย่างใกล้ชิด การยึดมั่นกับหลักการประชาธิปไตย หลักนิติธรรมและหลักการปกครองที่ดี เศรษฐกิจและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน อันเป็นหลักการที่วางไว้ในกฎบัตรอาเซียน และการสนับสนุนให้มีการเจรจา มีการปรองดองและการกลับคืนสู่สภาวะปกติตามเจตจำนงและผลประโยชน์ของประชาชนเมียนมา

ต่อมา อาเซียนได้มีการประชุมผู้นำอาเซียน (ASEAN Leaders' Meeting) เป็นกรณีพิเศษเมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๖๔ โดยที่ประชุมได้หารือและแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นโดยตรงไปตรงมาเกี่ยวกับสถานการณ์ในภูมิภาคและระหว่างประเทศ โดยเฉพาะสถานการณ์ในเมียนมา ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความพยายามร่วมกันของอาเซียนเพื่อมุ่งแสวงหาแนวทางแก้ไขปัญหาในเมียนมาซึ่งเป็นสมาชิกครอบครัวอาเซียนและรักษาสันติภาพและเสถียรภาพในภูมิภาค ภายหลังจากการประชุมบรูไนดารุสซาลามในฐานะประธานอาเซียนได้ออกแถลงการณ์ของประธาน (กระทรวงการต่างประเทศ, ๒๕๖๔) โดยระบุประเด็นที่อาเซียนเห็นชอบร่วมกันเพื่อแก้ไขสถานการณ์ในเมียนมา หรือฉันทามติ ๕ ข้อ (Five Point Consensus)

จากฉันทามติ ๕ ข้อ อาเซียนได้พยายามแสดงบทบาทอย่างสร้างสรรค์ในการแก้ไขปัญหาสถานการณ์ในเมียนมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม โดยอาเซียนได้ส่งมอบวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือทางการแพทย์และเวชภัณฑ์มูลค่า ๑.๑ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ที่พร้อมแจกจ่ายให้แก่ประชาชนผ่านสภาประชาชาติอาเซียน เพื่อสนับสนุนการรับมือการแพร่ระบาดของโรคโควิด-๑๙ เป็นการเร่งด่วน (ASEAN, 2021b)

อย่างไรก็ดี รัฐบาลจากการรัฐประหารของเมียนมาภายใต้การนำของพลเอกอาวุโส มิน อ่อง ไหล่ ได้ปฏิเสธที่จะให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามฉันทามติ ๕ ข้อของอาเซียน โดยไม่อนุญาตให้ดาโต๊ะ เอร์วัน เปินยูซอฟ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศบรูไนดารุสซาลาม ในฐานะผู้แทนพิเศษของประธานอาเซียนเดินทางไปเมียนมาเพื่อพบกับฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งรวมถึงนางออง ซาน ซู จี อดีตที่ปรึกษาแห่งรัฐ ซึ่งกำลังถูกกักบริเวณในบ้านพักและถูกดำเนินคดีต่าง ๆ โดยรัฐบาล นำไปสู่การยกระดับของอาเซียนเพื่อตอบโต้ท่าทีของรัฐบาลเมียนมา โดยในการประชุมเร่งด่วนของรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียน

เมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๔ อาเซียนได้พยายามฟื้นฟูความเชื่อมั่นภายหลังจากที่ถูกโจมตีจากประชาคมระหว่างประเทศในการดำเนินการแก้ไขปัญหาสถานการณ์ในเมียนมาอย่างล่าช้า (Connelly, 2021) นำไปสู่การงดเชิญตัวแทนทางการเมืองจากเมียนมาเข้าร่วมการประชุมสุดยอดอาเซียน (ASEAN Summit) ครั้งที่ ๓๘ และ ๓๙ ระหว่างวันที่ ๒๖-๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๔ โดยที่ยังไม่มีฉันทามติร่วมกันของประเทศสมาชิกอาเซียนในการให้การรับรองผู้แทนจากคู่ขัดแย้งระหว่างรัฐบาลที่มาจากจากรัฐประหาร (State Administration Council – SAC) ภายใต้งานนำของพลเอกอาวุโสหมิ่น อ่อง ไทล์ กับรัฐบาลเอกภาพแห่งชาติ (National Unity Government – NUG) ภายใต้งานนำของคณะกรรมการสมาชิกรัฐสภาผู้มาจากการเลือกตั้ง (Committee Representing the Pyidaungsu Hluttaw – CRPH) (Ministry of Foreign Affairs, Brunei Darussalam, 2021)

ในเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ หนึ่งปีหลังการรัฐประหารในเมียนมา ประเทศสมาชิกอาเซียนได้ร่วมกันพิจารณาเกี่ยวกับปัญหาสถานการณ์ในเมียนมาอีกครั้ง และได้มีการเผยแพร่แถลงการณ์ประธานอาเซียน (กัมพูชาในฐานะประธานอาเซียนปี ๒๕๖๕) เพื่อยืนยันถึงความมุ่งมั่นในการดำเนินการตามฉันทามติ ๕ ข้อ ตลอดจนแสดงความยินดีต่อพัฒนาการที่ดีขึ้นหลังจากการเยือนเมียนมาอย่างเป็นทางการของสมเด็จพระอัครมหาเสนาบดีเดโช ฮุน เซน นายกรัฐมนตรีกัมพูชา ระหว่างวันที่ ๗-๘ มกราคม ๒๕๖๕ และการแต่งตั้งให้นายปรีก สุกน รัฐมนตรีต่างประเทศกัมพูชา เป็นผู้แทนพิเศษของประธานอาเซียน (ASEAN, 2022) โดยต่อมา นายปรีก สุกน ได้เดินทางเยือนเมียนมาเพื่อเข้าพบกับพลเอกอาวุโสหมิ่น อ่อง ไทล์ ผู้นำรัฐบาลทหารเมียนมา ระหว่างวันที่ ๒๑-๒๓ มีนาคม ๒๕๖๕ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อบรรลุการดำเนินการตามฉันทามติ ๕ ข้อ ในการยุติความขัดแย้งและสานเสวนาระหว่างฝ่ายต่าง ๆ ตลอดจนการสนับสนุนด้านมนุษยธรรมในเมียนมา (Ministry of Foreign Affairs and International Cooperation, Kingdom of Cambodia, 2022)

แม้ว่าอาเซียนจะยังคงยึดมั่นในหลักการที่ได้วางไว้ในกฎบัตรอาเซียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการยึดมั่นกับหลักการประชาธิปไตย หลักนิติธรรมและหลักการปกครองที่ดี เคารพและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน โดยได้มีฉันทามติ ๕ ข้อ เป็นแนวทางร่วมกันในการดำเนินการแก้ไขปัญหาสถานการณ์ในเมียนมา แต่ประเทศสมาชิกอาเซียนก็ยังคงมีท่าทีที่แตกต่างกันต่อสถานการณ์ดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในด้านการให้การรับรองรัฐบาลจากคู่ขัดแย้ง ตลอดจนการเยือนของนายกรัฐมนตรีกัมพูชาในฐานะประธานอาเซียนปี ๒๕๖๕ ที่เกิดขึ้นเพียงไม่กี่วันหลังจากเข้ารับตำแหน่งที่ถือได้ว่าเป็นท่าทีที่แม้ว่าจะนำไปสู่การเปิดโอกาสในการสานเสวนาระหว่างฝ่ายต่าง ๆ ได้มากขึ้น แต่ก็ยังเป็นความท้าทายต่อเอกภาพของประเทศสมาชิกอาเซียนในความพยายามแก้ไขปัญหายังในภูมิภาคร่วมกัน

๓. ทำหน้าที่ของรัฐสภาไทยต่อสถานการณ์ในเมียนมาภายใต้กรอบขององค์การรัฐสภาระหว่างประเทศ

ทำหน้าที่ของไทยในกรอบสมัชชารัฐสภาอาเซียน รัฐสภาไทยได้ติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิด และมุ่งหวังให้มีการเจรจาอย่างสร้างสรรค์ของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนเมียนมา และเรียกร้องให้ยุติความรุนแรงในเมียนมาโดยทันที สนับสนุนความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมผ่านทางศูนย์ประสานงานอาเซียนเพื่อความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมด้านการจัดการภัยพิบัติ (AHA) และเร่งรัดให้เกิดตัวแทนที่จะเป็นสื่อกลางของกระบวนการเจรจาโดยเร็ว รวมไปถึงการยึดหลักการไม่ส่งใครกลับไปสู่อันตราย (Non-refoulement) ของภาคีอนุสัญญาว่าด้วยสถานะผู้ลี้ภัย ค.ศ. ๑๙๕๑ ทั้งนี้ สารระสำคัญของเนื้อความได้สะท้อนจุดยืนของอาเซียน และ AIPA ในการสนับสนุนให้สถานการณ์รุนแรงยุติโดยพลันเพื่อประโยชน์ของประชาชนเมียนมา รวมถึงจุดยืนของรัฐสภาในการไม่ส่งใครกลับไปสู่อันตราย ซึ่งสะท้อนถึงการให้ความสำคัญต่อประเด็นด้านมนุษยธรรมต่อประชาชนเมียนมากรณีปัญหาเกิดขึ้นที่ชายแดนไทย

ทำหน้าที่ของไทยในกรอบสหภาพรัฐสภา แม้ในหลักการแล้วรัฐสภาจะสามารถดำเนินกิจกรรมด้านการต่างประเทศได้โดยอิสระ แต่การพิจารณากำหนดนโยบายหรือท่าทีทางการเมืองระหว่างประเทศของรัฐสภาไทยโดยส่วนใหญ่มักคำนึงถึงนโยบายต่างประเทศของรัฐบาลไทยร่วมด้วย เมื่อพิจารณาท่าทีของรัฐสภาไทยในเวทีสหภาพรัฐสภาซึ่งเป็นกรอบการประชุมรัฐสภาระดับโลก อาจกล่าวได้ว่า รัฐสภาไทยมิได้แสดงท่าทีที่โดดเด่นมากนักต่อสถานการณ์การเมืองในเมียนมา เนื่องจากอาจกระทบต่อความสัมพันธ์อันใกล้ชิดระหว่างไทยกับเมียนมา ประกอบกับนโยบายของไทยที่สนับสนุนมีการแก้ไขปัญหาในเมียนมาผ่านกลไกความร่วมมือระดับภูมิภาค คือ อาเซียน โดยในส่วนของคณะกรรมการธิการ การต่างประเทศ สภาผู้แทนราษฎร ได้มีท่าทีสนับสนุนให้อาเซียนมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๖๔)

อย่างไรก็ดี ในการประชุมของผู้ดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการธิการสามัญสหภาพรัฐสภาว่าด้วยสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ (Bureau of the IPU Standing Committee on Peace and International Security) เมื่อวันที่ ๑๓ เมษายน ๒๕๖๔ ในห้วงการประชุมสมัชชาสหภาพรัฐสภา ครั้งที่ ๑๔๒ ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ นายอนุศาสน์ สุวรรณมงคล สมาชิกวุฒิสภา ซึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการฯ ในขณะนั้น ได้กล่าวต่อที่ประชุมโดยแสดงความหวังกังวลต่อสถานการณ์ในเมียนมา ซึ่งกระทบต่อความมั่นคงภายในประเทศและระหว่างประเทศ การควบคุมตัวสมาชิกรัฐสภาและการใช้ความรุนแรงกับกลุ่มผู้ชุมนุมได้ละเมิดหลักการขั้นพื้นฐานของประชาธิปไตย และหลักนิติรัฐที่สหภาพรัฐสภาและประชาคมระหว่างประเทศยึดถือ จึงเสนอให้คณะกรรมการฯ ติดตามสถานการณ์ดังกล่าวอย่างใกล้ชิด รวมถึงอาจจัดการประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเพื่อรับฟังความคิดเห็นและเสวนาแลกเปลี่ยนต่อกรณีดังกล่าวด้วย (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๖๔)

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาบทบาทของรัฐสภาไทยในมิติการทำงานของคณะกรรมการบริหาร สหภาพรัฐสภา ซึ่งมีสมาชิกรัฐสภาของไทย คือ นางพิกุลแก้ว ไกรฤกษ์ สมาชิกวุฒิสภา ดำรงตำแหน่งใน คณะกรรมการดังกล่าวด้วยนั้น ก็ไม่ปรากฏว่ารัฐสภาไทยได้แสดงข้อขัดข้องกับแนวทางที่สหภาพรัฐสภา รับรองสถานะของ CRPH เป็นคู่เจรจาที่ชอบธรรมของรัฐสภาเมียนมาในสหภาพรัฐสภาและสนับสนุน การมีส่วนร่วมของ CRPH ในกิจกรรมของสหภาพรัฐสภาในฐานะผู้สังเกตการณ์

ทั้งนี้ หากมองในบริบทการเมืองระหว่างประเทศ เหตุการณ์รัฐประหารดังกล่าวในเดือน กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ ทำให้รัฐบาลและรัฐสภาเมียนมาที่มาจาก การเลือกตั้งต้องหมดสภาพไปโดยปริยาย ส่งผลให้มีการพยายามตั้งกลุ่มทางการเมืองของเมียนมาทั้งในส่วน ของรัฐบาล ได้แก่ รัฐบาลเอกภาพ แห่งชาติ หรือ NUG (Myanmar's National Unity Government) และในส่วนของรัฐสภา ได้แก่ คณะกรรมการผู้แทนแห่งสมาชิกรัฐสภาเมียนมา หรือ CRPH เพื่อพยายามรักษาอำนาจและ ความชอบธรรมของรัฐบาล/รัฐสภาพลเรือนที่ถูกกองทัพยึดอำนาจไป ผ่านการเรียกร้องผ่านช่องทาง ต่าง ๆ รวมไปถึงการมีหนังสือถึงประธานรัฐสภาเพื่อเสนอขอให้มีการประชุมระหว่าง CRPH กับรัฐสภาไทย ข้างต้น ซึ่งแม้ว่ารัฐสภาจะมีอำนาจอิสระจากฝ่ายบริหารและสามารถที่จะพิจารณารับหรือไม่รับข้อเสนอ ข้างต้นของ CRPH โดยไม่จำเป็นต้องขอความเห็นชอบจากรัฐบาล อย่างไรก็ตาม แต่เมื่อพิจารณาแล้ว เรื่องนี้เป็นประเด็นที่มีความละเอียดอ่อนและอาจส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระดับทวิภาคีระหว่าง ไทยกับเมียนมา การที่รัฐสภาไทยจะมีท่าทีต่อเรื่องนี้ทั้งในกรอบการประชุมระดับภูมิภาคหรือระดับโลก จึงต้องพิจารณาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับรัฐบาลเอกภาพแห่งชาติ หรือ NUG และ CRPH รวมไปถึงท่าทีของ กระทรวงการต่างประเทศในฐานะตัวแทนของรัฐบาลไทยประกอบการพิจารณาประกอบการตัดสินใจของ ประธานรัฐสภาต่อเรื่องนี้เป็นอย่างดีครอบคลุม รอบด้าน และสมประโยชน์ต่อทุกฝ่าย

๔. ผลกระทบต่อประเทศไทย

ปัญหาความขัดแย้งในเมียนมาเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ ได้ส่งผลกระทบเป็นปัญหา ทำลายสำหรับประเทศไทยเนื่องจากเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่มีพรมแดนติดต่อกันยาวที่สุด จากสถานการณ์ทางการเมืองในเมียนมาจึงส่งผลกระทบต่อประเทศไทยที่สำคัญ ดังนี้

๑. ความมั่นคงตามแนวชายแดนระหว่างไทยและพม่าจะไม่เกิดขึ้นเมื่อเมียนมาเข้าสู่ภาวะ สงครามกลางเมืองอีกครั้ง การอพยพลี้ภัยหรือเพื่อหาที่อยู่ใหม่ที่สูงชันดินมากกว่าของชาวเมียนมาหรือ กลุ่มชาติพันธุ์ในเขตสู้รบจะเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ สถานการณ์ที่เป็นจริงมีผู้ลี้ภัยจากการปะทะกัน ระหว่างตัดมาดอร์และกองกำลังกะเหรี่ยงหลายพันคนเดินทางมาขอลี้ภัยที่ชายแดนไทยด้านจังหวัด แม่ฮ่องสอน กองทัพไทยอนุญาตให้พักพิงชั่วคราวก่อนที่จะผลักดันกลับไป กระทรวงการต่างประเทศ แถลงว่าสถานะเมื่อวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๔ มีผู้ลี้ภัยจากพม่าเหลืออยู่ในศูนย์พักพิงชั่วคราว ๕๘ คน ลดลงจาก ๕๒๐ คน ณ วันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๖๔ หากการต่อสู้ยืดเยื้อจำนวนผู้ลี้ภัยจะมากขึ้น หลายเท่าตัว และการผลักดันกลับไปในขณะที่สถานการณ์ไม่ปลอดภัยจะทำให้ประเทศไทยจะต้องรับมือ

กับการวิพากษ์วิจารณ์และแรงกดดันจากนานาชาติอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (สุภลักษณ์ กาญจนขุนดี, ๒๕๖๔)

นอกจากนี้ สถานการณ์ความรุนแรงดังกล่าวที่มีมานานกว่า ๑ ปี ยังส่งผลกระทบต่อประเทศไทย ซึ่งแม้ในช่วงภาวะปกติก็มีชาวเมียนมาพยายามลักลอบข้ามพรมแดนเข้ามาหางานทำ เนื่องจากค่าจ้างในไทยนั้นสูงกว่า ประกอบกับช่วงวิกฤตที่ธุรกิจต่าง ๆ หยุดชะงัก ส่งผลให้ปัญหาความยากจนในเมียนมารุนแรงขึ้นทำให้เกิดการลักลอบข้ามพรมแดนมากขึ้นด้วย อีกทั้งยังมีผู้ลี้ภัยที่หนีความรุนแรงจากการสู้รบ ที่ทำให้ประเทศไทยต้องรับภาระตามหลักมนุษยธรรม นอกจากนี้ปัญหาผู้ลักลอบเข้าเมืองเพื่อหางานทำยังมีปัญหาการระบาดของไวรัสโควิด-๑๙ ตามมาด้วย (“จากรัฐประหารสู่รุนแรงยึดเยื่อ ‘เมียนมา’ และท่าที่อาเซียน-โลก”, ๒๕๖๕)

๒. วิกฤตเศรษฐกิจในเมียนมาจะส่งผลกระทบต่อการค้า การลงทุน และผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของไทย นักลงทุนไทยในเมียนมาต่างมองว่าวิกฤตในเมียนมาครั้งนี้ส่งผลเสียต่อธุรกิจและเมียนมามากที่สุดในรอบหลายสิบปี ระบบการเงินที่ชะงักงัน คณงานพากันผลงงานประท้วง ทำให้ระบบเศรษฐกิจของเมียนมาชงักงัน ธุรกิจไทยทั้งหมดต้องชะลอแผนการลงทุนรอดูสถานการณ์และอาจจะมีผลจำเป็นต้องยกเลิกแผนการถ้าสถานการณ์ไม่มีทีท่าจะดีขึ้นได้เร็ว กระทรวงพาณิชย์รายงานสถานการณ์การค้าระหว่างไทยและเมียนมาระหว่างเดือนมกราคม-เมษายน ๒๕๖๔ ว่า มูลค่าการค้ารวมลดลงร้อยละ ๖.๔๕ โดยส่วนที่อ่อนไหวที่สุดคือการค้าชายแดน โดยระหว่างเดือนมกราคม-มีนาคม ๒๕๖๔ มีมูลค่าลดลงร้อยละ ๘.๓๕ เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน ซึ่งเป็นผลกระทบโดยตรงที่เกิดขึ้นแล้ว แต่ไทยจะต้องเผชิญกับผลกระทบโดยอ้อม อันเนื่องมาจากเศรษฐกิจเมียนมาหดตัวและคนจนเพิ่มจำนวนมากขึ้น โดยประเทศไทยจะต้องรับแรงงานอพยพจากเมียนมาเพิ่มมากขึ้นจากที่มีอยู่แล้วจำนวนหลายล้านคน แต่เนื่องจากเศรษฐกิจไทยเองก็ประสบกับภาวะชะงักงันมานานนับแต่การรัฐประหารในเมื่อปี ๒๕๕๗ โอกาสที่จะรองรับแรงงานจากเพื่อนบ้านเพิ่มเติมคงจะมีน้อย

สถานการณ์ดังกล่าวทำให้เกิดภาวะตึงเครียดในตลาดแรงงาน เพราะทั้งคนไทยและชาวเมียนมาจะแย่งงานกันทำเนื่องจากสถานการณ์โควิด-๑๙ ทำให้สถานประกอบการในประเทศไทยจำนวนมากต้องปิดตัวลง เป็นเรื่องที่น่าเศร้าใจได้ว่า ประเทศไทยจะต้องประสบกับปัญหาการค้ามนุษย์มากขึ้น นโยบายการตรึงชายแดนและความเข้มงวดในการข้ามแดนจะถูกทำทลายมากขึ้น ผลประโยชน์ของธุรกิจลักลอบขนคนและของข้ามแดนจะทวีขึ้น (สุภลักษณ์ กาญจนขุนดี, ๒๕๖๔)

ที่ผ่านมาธุรกิจไทยในเมียนมาต้องพบกับปัญหาซ้ำซ้อนนอกจากผลกระทบจากวิกฤตการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโควิด-๑๙ โดยเมื่อเดือนเมษายน ๒๕๖๔ หรือในรอบ ๓ เดือนของการรัฐประหาร มูลค่าการส่งสินค้าไปเมียนมาลดลงร้อยละ ๓๐ การค้าชายแดนไทย-เมียนมาตามด่านสำคัญต่าง ๆ ชบเซาลง โดยเฉพาะที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ซึ่งมีด่านพรมแดนไทย-เมียนมา ๒ แห่ง ซึ่งถือเป็นด่านพรมแดนที่ใหญ่ที่สุดของประเทศไทยโดยมีมูลค่าการส่งออกไปเมียนมาสูงถึงแปดหมื่นล้านบาทต่อปี โดยประธานสภาธุรกิจไทย-เมียนมาเห็นว่าเหตุการณ์เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ ในเมียนมาถือได้ว่ารุนแรงที่สุดจากการทำธุรกิจในเมียนมามากกว่า ๓๐ ปี ซึ่งได้ซ้ำเติมเศรษฐกิจที่ได้รับผลกระทบจากการ

ระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-๑๙ มาแล้วกว่าหนึ่งปี (วัชชีรานนท์ ทองเทพ และ สมจิต รุ่งจำรัสศรีศรี, ๒๕๖๔)

ทั้งนี้ ธุรกิจไทยได้รับผลกระทบทั้งหมดทุกภาคส่วนหลังจากเริ่มมีการเดินขบวนประท้วงของกลุ่ม CDM (Civil Disobedience Movement) ซึ่งชักชวนพนักงานภาครัฐและเอกชนเข้าร่วมการประท้วงรัฐบาลด้วย การประท้วงทำให้การสัญจรไปมาไม่สะดวก มีการปิดกั้นเส้นทาง และส่งผลให้เกิดความไม่ปลอดภัยและทำให้ร้านค้าส่วนใหญ่ไม่เปิดทำการ ธุรกิจต่าง ๆ ไม่สามารถขายสินค้าได้ การขนส่งเกิดปัญหาไม่สามารถส่งมอบสินค้าได้ทำให้ไม่มีการซื้อขายเกิดขึ้น การเคลื่อนไหวทางการเมืองยังส่งผลให้ขาดแคลนแรงงานทำให้การผลิตสินค้าส่งออกสะดุดลง แม้ว่าจะมีการปราบปรามผู้ออกมาชุมนุมอย่างมากและทำให้ชาวเมียนมาบางส่วนกลับมาทำงานแต่กำลังการผลิตเพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ ๖๐ เท่านั้น นอกจากนี้ การปิดกั้นข้อมูลข่าวสารของกองทัพเมียนมาทำให้เจ้าหน้าที่ต้องถอดเครื่องรับสัญญาณและจานดาวเทียมของประชาชนในบางพื้นที่โดยอุปกรณ์ดังกล่าวบางส่วนจัดจำหน่ายโดยบริษัท พีเอสไอ คอร์ปอเรชั่น จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทของคนไทย (วัชชีรานนท์ ทองเทพ และ สมจิต รุ่งจำรัสศรีศรี, ๒๕๖๔)

๓. เกิดการชะลอการลงทุนในเมียนมา โดยปีซีซี ไทย ระบุว่ามียางานจากเว็บไซต์ของหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจเมื่อเดือนมีนาคม ๒๕๖๔ ว่า บริษัท ปตท. น้ำมันและการค้าปลีก จำกัด (มหาชน) ได้ประกาศชะลอแผนลงทุนก่อสร้างคลังน้ำมัน LPG ในเมียนมา บริษัทธุรกิจอื่น ๆ อีกหลายบริษัท เช่น ธุรกิจเครื่องมือเกษตรในเมียนมาของอดีตประธานหอการค้าจังหวัดตาก และนักธุรกิจส่งออกสินค้าอุปกรณ์การเกษตรไปเมียนมาจะไม่เพิ่มเงินทุนในเมียนมาต่อไป เพียงแต่ประกอบธุรกิจให้อยู่รอด (วัชชีรานนท์ ทองเทพ และ สมจิต รุ่งจำรัสศรีศรี, ๒๕๖๔)

๔. ธุรกิจไทยจะได้รับผลกระทบโดยอ้อมจากการคว่ำบาตรของประเทศตะวันตก ตัวอย่างที่เกิดขึ้นแล้ว คือ บริษัท เมอะตะมะขนส่งแก๊ส ประกาศเมื่อเดือนพฤษภาคม ๒๕๖๔ ว่าจะระงับการจ่ายเงินปันผลให้กับผู้ถือหุ้นของบริษัทซึ่งทำธุรกิจขนส่งแก๊สธรรมชาติผ่านท่อเข้ามายังประเทศไทย เพื่อเป็นการแสดงความรับผิดชอบและมีส่วนร่วมกับนานาชาติในการกดดันรัฐบาลทหารพม่า บริษัทนี้ถือหุ้นโดยโทเทลของฝรั่งเศส (ร้อยละ ๓๑.๒๔) เซฟรอนของสหรัฐอเมริกา (ร้อยละ ๒๘.๒๖) ปตท. สผ. ของไทย (ร้อยละ ๒๕.๕) และเมียนมาออยแอนด์แก๊สเอ็นเตอร์ไพรส์ (ร้อยละ ๑๕) ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจของเมียนมา เจตนาของการระงับจ่ายเงินปันผลนั้นมุ่งสกัดรายได้ของรัฐวิสาหกิจของเมียนมาที่จะไปสู่รัฐบาลทหาร ทั้งโทเทล เซฟรอน และปตท. สผ. ของไทยต่างต้องยอมเพราะแรงกดดันของผู้ถือหุ้นที่ต้องการจะลงโทษคว่ำบาตรกองทัพเมียนมา (สุภลักษณ์ กาญจนขุนดี, ๒๕๖๔)

๕. ยาเสพติดอาจจะแพร่ระบาดผ่านเข้ามาในประเทศไทยเพิ่มขึ้น สำนักงานยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติได้ชี้ว่าสถานการณ์ยาเสพติดในภูมิภาคนี้มีความสัมพันธ์กับความขัดแย้งในเมียนมาอย่างแยกไม่ออก ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีว่ายาเสพติดไม่ว่าจะเป็นฝิ่น เฮโรอีน และยาบ้าเป็นแหล่งรายได้สำคัญกองกำลังติดอาวุธในเมียนมา ความขัดแย้งที่ขยายวงออกไปทำให้กลุ่มเหล่านี้ต้องเร่งหารายได้เพื่อซื้ออาวุธและเสบียง สถานการณ์การต่อสู้ด้วยอาวุธที่รุนแรงมากขึ้นก็จะทำให้ความ

ร่วมมือในการปราบปรามยาเสพติดเป็นไปด้วยความยากลำบาก ประเทศไทยซึ่งเป็นทั้งตลาดและจุดกระจายยาเสพติดที่สำคัญแห่งหนึ่งของโลกก็จะต้องเผชิญหน้าปัญหาเสพติดต่อไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด (สุภลักษณ์ กาญจนขุนดี, ๒๕๖๔)

๕. ท่าทีของรัฐบาลไทย

เมื่อวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๖๔ กระทรวงการต่างประเทศได้ออกแถลงการณ์เกี่ยวกับสถานการณ์ในเมียนมาโดยมีสาระสำคัญว่า ประเทศไทยเสียใจต่อการเสียชีวิตและความทุกข์ยากต่าง ๆ ของประชาชนเมียนมาจากสถานการณ์ความรุนแรงที่ยกระดับมากขึ้น และย้ำท่าทีตามแถลงการณ์ของ บรูไนดารุสซาลามในฐานะประธานอาเซียนเมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ และ ๒ มีนาคม ๒๕๖๔ ซึ่งเรียกร้องให้ทุกฝ่ายในเมียนมาใช้ความอดทนอดกลั้นและมีความยืดหยุ่นอย่างถึงที่สุด เรียกร้องให้มีการคลี่คลายสถานการณ์และการปล่อยตัวผู้ที่ถูกควบคุมตัว รวมทั้งขอกระตุ้นให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องหาทางออกร่วมกันโดยสันติวิธีด้วยการพูดคุยกันผ่านช่องทางที่สร้างสรรค์ใด ๆ เพื่อเมียนมาและประชาชนเมียนมา และไทยสนับสนุนความพร้อมของอาเซียนในการให้ความช่วยเหลือในเชิงบวก อย่างสันติและสร้างสรรค์แก่เมียนมาซึ่งเป็นสมาชิกของครอบครัวอาเซียน (กระทรวงการต่างประเทศ, ๒๕๖๔)

ด้วยไทยมีชายแดนติดกับเมียนมาเป็นระยะทางยาวที่สุด สถานการณ์ภายในเมียนมาจึงมีผลกระทบต่อไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และในความสัมพันธ์ระหว่างไทยและเมียนมานั้น ไทยยึดหลักผลประโยชน์ของชาติเป็นหลักและต้องช่วยเหลือชาวเมียนมาที่อพยพหนีภัยสงครามเข้ามายังไทยตามหลักสิทธิมนุษยชน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศจึงเห็นว่าด้วยเงื่อนไขของไทยทำให้ไทยไม่สามารถมีท่าทีแข็งกร้าวต่อเมียนมาได้โดยตรง (ลลิตา หาญวงษ์, ๒๕๖๕)

ที่ผ่านมา ได้มีการกล่าวถึงการดำเนินการของประเทศไทยในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งถูกมองว่าแสดงออกไม่ชัดเจนในการต่อต้านรัฐประหารเมียนมา อาทิ

๑. การงดออกเสียงในเวทีสหประชาชาติห้ามขายอาวุธให้เมียนมา ในการประชุมสมัชชาใหญ่สหประชาชาติ เมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๔ ซึ่งได้มีการลงมติเสียงข้างมากสนับสนุนการห้ามขายอาวุธให้เมียนมา เพื่อตอบโต้การก่อรัฐประหารของกองทัพเมียนมา และการใช้ความรุนแรงต่อประชาชนที่ออกมาชุมนุมแสดงความไม่เห็นด้วยต่อการยึดอำนาจนั้น ประเทศไทยได้ลงมติงดออกเสียง โดยไทยแจ้งต่อที่ประชุมสหประชาชาติว่าเลือกงดออกเสียงเพื่อเห็นแก่ความสัมพันธ์อันใกล้ชิดกับเมียนมา และนานาชาติควรช่วยสร้างบรรยากาศและเงื่อนไขที่เอื้ออำนวยต่อการเจรจามากกว่าจะใช้วิธีการประณามหรือคว่ำบาตร (สุภลักษณ์ กาญจนขุนดี, ๒๕๖๔)

๒. นายกรัฐมนตรีไทยไม่เข้าร่วมการประชุมผู้นำอาเซียน (ASEAN Leaders' Meeting) ณ สำนักงานเลขาธิการอาเซียน กรุงจาการ์ตา เมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๖๔ ด้วยตนเอง เพื่อหารือเกี่ยวกับสถานการณ์ในเมียนมา ซึ่งผู้นำชาติสมาชิกส่วนใหญ่เข้าร่วมการประชุมด้วยตนเอง (“ท่าทีไม่ชัดเจน ด้านรัฐประหารเมียนมา”, ๒๕๖๔)

ทั้งนี้ การดำเนินการของไทยถูกมองว่าใช้นโยบายด้านความมั่นคงการทหารนำนโยบายการต่างประเทศและนโยบายด้านสังคมที่มีพื้นฐานบนหลักสิทธิมนุษยชนทำให้ผู้ลี้ภัยส่วนใหญ่อยู่ในค่ายผู้ลี้ภัย และสังคมไทยมองว่าผู้ลี้ภัยเป็นภาระ โดยในเดือนกันยายน ๒๕๖๔ ไทยให้ที่พักพิงแก่ผู้อพยพจากเมียนมา ๙๑,๔๗๙ คน (ลลิตา หาญวงษ์, ๒๕๖๔)

การดำเนินการของไทย หลังการรัฐประหารพม่า	
แนวทาง	การดำเนินการ
การทูต	<ul style="list-style-type: none"> • เชิญชวนให้ทูตความรุนแรง • เชิญ วันทา หล่อง ลวิน เขื่อนไทย (24 กุมภาพันธ์) • ร่วมประชุมระดับต่างประเทศอย่างไม่เป็นทางการ (2 มีนาคม) • นายกรัฐมนตรีไม่ร่วมประชุมผู้นำอาเซียน (24 เมษายน) • ต้องการมีส่วนร่วมในฐานะผู้แทนพิเศษอาเซียน
มนุษยธรรม	<ul style="list-style-type: none"> • ให้ที่พักพิงชั่วคราวแก่ผู้ลี้ภัยก่อนผลักดันกลับ • อนุญาตให้ผู้สื่อข่าวพม่าที่ถูกรับในไทยไปประเทศที่สาม
คว่ำบาตร	<ul style="list-style-type: none"> • ไม่ดำเนินการ
ธุรกิจเอกชน	<ul style="list-style-type: none"> • ระงับการลงทุนเพื่อรอดูสถานการณ์

หมายเหตุ. ภาพแสดงการดำเนินการของไทย. จากไทยรัฐออนไลน์, โดยสุภลักษณ์ กาญจนขุนดี, ๒๕๖๔, (<https://www.thairath.co.th/news/foreign/2119141>)

สรุป รัฐสภาเป็นองค์กรนิติบัญญัติที่มาจากประชาชนโดยตรง เป็นกระบอกเสียงของประชาชนตามระบอบประชาธิปไตย ผ่านสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ถือเป็นภาระสำคัญที่ต้องดำเนินการใด ๆ ก็ตาม เพื่อปกป้องสิทธิในการเลือกและเสรีภาพในการแสดงออก ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในเมียนมายังคงเป็นประเด็นสำคัญที่จะถูกหยิบยกขึ้นมาค้นหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา โดยเฉพาะในภูมิภาคอาเซียน ที่ได้รับผลกระทบจากการรัฐประหารในเมียนมาโดยตรง ทั้งจากฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติที่มาจากประชาชนและต้องปกป้องผลประโยชน์ของประชาชนเป็นสำคัญ

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กระทรวงการต่างประเทศ. (๒๕๖๔). ผลการแถลงข่าวประจำสัปดาห์ วันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๖๔ เวลา ๑๐.๐๐ น. ผ่านการถ่ายทอดสดทาง Facebook กระทรวงการต่างประเทศ. สืบค้นเมื่อ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๕ จาก <https://www.mfa.go.th/th/content/mfa-press-con-30-04-2021>

จากรัฐประหารสู่รุนแรงยึดเอื้อ ‘เมียนมา’และท่าทีอาเซียน-โลก. (๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๕). **แนวหน้าออนไลน์**. สืบค้นเมื่อ ๑๖ มีนาคม ๒๕๖๕ จาก <https://www.naewna.com/local/633638>

ท่าทีไทยไม่ชัดเจน ด้านรัฐประหารเมียนมา. (๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๔). สืบค้นเมื่อ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ จาก <https://workpointtoday.com/myanmar-coup-thai-reaction/>

ฝ่ายเลขานุการคณะผู้แทนรัฐสภาไทย. (๒๕๖๑). รายงานการประชุมประจำปีรัฐสภาภาคพื้นเอเชียและแปซิฟิก ครั้งที่ ๒๖ (The 26th Annual Meeting of the Asia-Pacific Parliamentary Forum: APPF) ระหว่างวันที่ ๑๗-๒๑ มกราคม ๒๕๖๑ ณ กรุงเทพมหานคร สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม. กรุงเทพฯ. สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

ฝ่ายเลขานุการคณะผู้แทนรัฐสภาไทย. (๒๕๖๒). รายงานการประชุมประจำปีรัฐสภาภาคพื้นเอเชียและแปซิฟิก ครั้งที่ ๒๗ (The 27th Annual Meeting of the Asia-Pacific Parliamentary Forum: APPF) ระหว่างวันที่ ๑๓-๑๘ มกราคม ๒๕๖๒ ณ จังหวัดเสียมราฐ ราชอาณาจักรกัมพูชา. กรุงเทพฯ. สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

ฝ่ายเลขานุการคณะผู้แทนรัฐสภาไทย. (2563). รายงานการประชุมประจำปีรัฐสภาภาคพื้นเอเชียและแปซิฟิก ครั้งที่ ๒๘ (The 28th Annual Meeting of the Asia-Pacific Parliamentary Forum: APPF) ระหว่างวันที่ ๑๒-๑๖ มกราคม ๒๕๖๓ ณ กรุงแคนเบอร์รา เครือรัฐออสเตรเลีย. กรุงเทพฯ. สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

- ลลิตา หาญวงษ์. รัฐประหารเมียนมา: ๑ ปีผ่านกับการทูตที่ไทยเลือกแสดง. (๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕). สืบค้นเมื่อ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖ จาก <https://www.bbc.com/thai/60163964>
- วัชชีรานนท์ ทองเทพ และ สมจิต รุ่งจำรัสศรีมี. รัฐประหารเมียนมา : นักธุรกิจไทยต้องเผชิญอะไรในรอบ ๓ เดือนของการนองเลือด. (๒๓ เมษายน ๒๕๖๔). **บีบีซีไทยออนไลน์**. สืบค้นเมื่อ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ จาก <https://www.bbc.com/thai/thailand-56855531>
- สุภลักษณ์ กาญจนขุนดี. วิกฤตพม่าและนโยบายที่ไร้วิสัยทัศน์ของไทย. (๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๔). สืบค้นเมื่อ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ จาก <https://www.the101.world/myanmar-thailand-relations/>
- สุภลักษณ์ กาญจนขุนดี. บทบาทตาเฉยของไทยในวิกฤติพม่า รักษาไมตรีและรักษาผลประโยชน์. (๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๔). **ไทยรัฐออนไลน์**. สืบค้นเมื่อ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ จาก <https://www.thairath.co.th/news/foreign/2119141>
- โสภณ องค์การณ์. ผลกระทบรัฐประหารในพม่า. (๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔). **ผู้จัดการออนไลน์**. สืบค้นเมื่อ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ จาก <https://mgronline.com/daily/detail/9640000010089>
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (๒๕๖๔). **กมธ. การต่างประเทศ หนุนอาเซียนแก้ไขปัญหาในเมียนมา เน้นทุกฝ่ายปฏิบัติตามฉันทามติหวังชาวเมียนมากลับสู่ภาวะปกติ**. สืบค้นเมื่อ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๕ จาก https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_news.php?nid=77789
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (๒๕๖๔). **สมาชิกวุฒิสภาเข้าร่วมการเสวนาออนไลน์ของสหภาพรัฐสภาในโอกาสวันประชาธิปไตยสากล ประจำปี ๒๕๖๔**. สืบค้นเมื่อ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๕ จาก https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_news.php?nid=80773&filename=index_03
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (๒๕๖๐). **สรุปผลการประชุมคณะกรรมการว่าด้วยสังคมและวัฒนธรรมของสมัชชารัฐสภาเอเชีย ณ กรุงเทพมหานคร ราชอาณาจักรกัมพูชา**. สืบค้นเมื่อ ๑๐ เมษายน ๒๕๖๕ จาก https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_dllink.php?nid=42796&filename=index_

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (๒๕๖๔). **นายอนุศาสน์ สุวรรณมงคล สมาชิกวุฒิสภา เข้าร่วมการประชุมของผู้ดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการธิการสามัญสภานิติบัญญัติสภาว่าด้วยสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ**. สืบค้นเมื่อ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๕ จาก https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_news.php?nid=77663&filename=it_01

๑ ปีรัฐประหารเมียนมา กับการบริหารประเทศของ ‘มิน อ่อง หล่าย’. (๒๕๖๔). สืบค้นเมื่อ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๕ จาก <https://themomentum.co/report-1-year-myanmar-military-coup/>

ภาษาอังกฤษ

Aaron Connelly. (2021). **Why ASEAN’s rebuke of Myanmar’s top general matters**. Retrieved 31 May 2022 from <https://www.iiss.org/blogs/analysis/2021/10/why-aseans-rebuke-of-myanmars-top-general-matters>

APPF28 Australia 2020. (2020). **Documents Library**. Retrieved 30 May 2022 from https://appfpresident.org/?page_id=5631

APPF29 Korea 2021. (2021). **Outcomes**. Retrieved 28 May 2022 from <http://appf29.org/outcomes/outcomes.php>

ASEAN Inter-Parliamentary Assembly. (2021). **President’s Statement Concerning the Recent Political Situation in the Republic of the Union of Myanmar**. Retrieved 14 April 2022 from <https://aipasecretariat.org/presidents-statement/>

Asian Parliamentary Assembly. (2019). **Resolution on Humanitarian Aid to Syria, Iraq, Yemen, Gaza and Myanmar on the Verge of the Humanitarian Catastrophe** Retrieved 14 April 2022 from <https://www.asianparliament.org/documentgroup/Resolutions-2019/102/1/view/>

Association of Southeast Asian Nations. (2021). **ASEAN Chairman’s Statement on The Developments in the Republic of The Union of Myanmar**. Retrieved 15 April 2022 from <https://asean.org/asean-chairmans-statement-on-the-developments-in-the-republic-of-the-union-of-myanmar/>

_____. (2021a). **ASEAN Chairman’s Statement on The Developments in The Republic of The Union of Myanmar**. Retrieved 31 May 2022 from

<https://asean.org/asean-chairmans-statement-on-the-developments-in-the-republic-of-the-union-of-myanmar-2/>

_____. (2021b). **ASEAN delivers medical support for COVID-19 response to the People of Myanmar**. Retrieved 31 May 2022 from <https://asean.org/asean-delivers-medical-support-to-myanmars-response-to-covid-19/>

_____. (2021). **Chairman's Statement on the ASEAN Leaders' Meeting**. Retrieved 15 April 2022 from <https://asean.org/wp-content/uploads/Chairmans-Statement-on-ALM-Five-Point-Consensus-24-April-2021-FINAL-a-1.pdf>

_____. (2022). **ASEAN Chairman's Statement on the Situation in Myanmar**. Retrieved 12 April 2022 from [content/uploads/2022/02/Consolidated_https://asean.org/wp-Draft_Chairmans_Statement_on_the_Situation_in_Myanmar-4.pdf](https://asean.org/wp-content/uploads/2022/02/Consolidated_Draft_Chairmans_Statement_on_the_Situation_in_Myanmar-4.pdf)

Inter-Parliamentary Union (IPU). (2021). **Fifth World Conference of Speakers of Parliament-September 2021**. Retrieved 24 May 2022 from <https://www.ipu.org/event/fifth-world-conference-speakers-parliament-september-2021#event-sub-page-24468/>

_____. (2021). **IPU Statement on Myanmar**. Retrieved 24 May 2022 from <https://www.ipu.org/news/statements/2021-02/ipu-statement-myanmar>

_____. (2021). **IPU human rights committee calls for respect for Myanmar MPs' fundamental freedoms**. Retrieved 23 May 2022 from <https://www.ipu.org/news/statements/2021-02/ipu-human-rights-committee-calls-respect-myanmar-mps-fundamental-freedoms>

_____. (2021). **Myanmar: Decision adopted unanimously by the IPU Governing Council at its 207th session (Virtual session, 25 May 2021)**. Retrieved 25 May 2022 from https://www.ipu.org/sites/default/files/documents/myanmar_e_0.pdf

_____. (2021). **Myanmar Parliamentarian, Aung Kyi Nyunt addressed the 142nd IPU Assembly.** Retrieved 20 May 2022 from <https://www.youtube.com/watch?v=CtL2JndxNaw>

_____. (2021). **Myanmar Parliamentarian, Aung Kyi Nyunt addresses the IPU World Speaker Conference.** Retrieved 21 May 2022 from <https://www.youtube.com/watch?v=uVSgKV4lays>

_____. (2021). **Results of the proceedings of the 142nd IPU Assembly.** Retrieved 24 May 2022 from <https://www.ipu.org/event/142nd-ipu-assembly#event-sub-page-23958/>

_____. (2021). **Results of the proceedings of the 143rd IPU Assembly.** Retrieved 24 May 2022 <https://www.ipu.org/event/143rd-assembly-and-related-meetings#event-sub-page-25153/>

_____. (2022). **Results of the proceedings of the 144th IPU Assembly.** Retrieved 24 May 2022 from <https://www.ipu.org/event/144th-assembly-and-related-meetings#event-sub-page-25792/>

Ministry of Foreign Affairs, Brunei Darussalam. (2021). **Statement of the Chair of the ASEAN Foreign Ministers' Meeting.** Retrieved 31 May 2022 from <http://www.mfa.gov.bn/Lists/Press%20Room/news.aspx?id=947>

Ministry of Foreign Affairs and International Cooperation, Kingdom of Cambodia. (2022). **Outcomes of the First Visit of the Special Envoy of the ASEAN Chair on Myanmar to the Republic of the Union of Myanmar, on 21-23 March 2022.** Retrieved 31 May 2022 from <https://www.mfaic.gov.kh/posts/2022-03-23-Press-Release-Outcomes-of-the-First-Visit-of-the-Special-Envoy-of-the-ASEAN-Chair-on-Myanmar-to-the-Republic-of-th-19-30-24>

UN Security Council. (2021). **Official communique of the 8800th (closed) meeting of the Security Council.** Retrieved 7 June 2022 from <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N21/160/60/PDF/N2116060.pdf?OpenElement>

- _____. (2021). **Official communique of the 8835th (closed) meeting of the Security Council**. Retrieved 7 June 2022 from <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N21/228/01/PDF/N2122801.pdf? OpenElement>
- _____. (2021). **Official communique of the 8898th (closed) meeting of the Security Council**. Retrieved 7 June 2022 from <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N21/325/55/PDF/N2132555.pdf? OpenElement>
- _____. (2021). **Security Council Press Statement on Myanmar**. Retrieved 7 June 2022 from <https://www.un.org/press/en/2021/sc14697.doc.htm>
- _____. (2021). **Security Council Press Statement on Myanmar**. Retrieved 7 June 2022 from <https://www.un.org/press/en/2021/sc14723.doc.htm>
- _____. (2021). **Security Council Press Statement on Situation in Myanmar (SC/14430)**. Retrieved 7 June 2022 from <https://www.un.org/press/en/2021/sc14430.doc.htm>
- _____. (2021). **Statement by the President of the Security Council (S/PRST/2021/5)**. Retrieved 7 June 2022 from <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N21/063/38/PDF/N2106338.pdf? OpenElement>
- _____. (2022). **Official communique of the 8959th (closed) meeting of the Security Council**. Retrieved 7 June 2022 from <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N22/243/60/PDF/N2224360.pdf? OpenElement>
- _____. (2022). **Official communique of the 9049th (closed) meeting of the Security Council**. Retrieved 7 June 2022 from <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/PRO/N22/365/04/PDF/N2236504.pdf? OpenElement>
- _____. (2022). **Security Council Press Statement on the Situation in Myanmar**. Retrieved 7 June 2022 from <https://www.un.org/press/en/2022/sc14785.doc.htm>

คณะผู้จัดทำ

นางสาวรัชณี เอี่ยมประภาส	นักวิทยาศาสตร์เชี่ยวชาญ
นายนที เจียมเจริญ	นักวิทยาศาสตร์เชี่ยวชาญ
นายจิรัฏฐ์ศากร ทิพย์รักษ์	นักวิทยาศาสตร์ชำนาญการพิเศษ
นายรุสดี ชันทนต์ย์	นักวิทยาศาสตร์ชำนาญการ
นางสาวชานคริยา สถาพรวงษา	นักวิทยาศาสตร์ปฏิบัติการ
นายโกศล อุดมศิลป์	นักวิทยาศาสตร์ปฏิบัติการ
นายคณน สุขพรชัยรัก	นักวิทยาศาสตร์ปฏิบัติการ
นางสาวอดิญาดา ศรีบุญแสน	นักวิทยาศาสตร์ปฏิบัติการ